

L'ESTRUCTURA FAMILIAR DE LA POBLACIÓ GIRONINA EL 1631

NARCÍS CASTELLS i CALZADA

I. Introducció

En els darrers trenta anys la progressió dels estudis demogràfics a nivell internacional ha estat fulgurant (1). Els historiadors dels diferents països comencen a comptar amb tot un arsenal de dades i interpretacions de les característiques de les poblacions del passat que, en els seus estudis, els permeten acostar-se amb molta més precisió a les societats pretèrites.

No es tracta ja solament del que hom anomena "el nombre dels homes", de la xifra de persones existents en un moment i un espai donats, sinó també de les característiques i evolució de totes les variables demogràfiques, la natalitat, la mortalitat, la fecunditat, l'edat del casori, la mortalitat infantil, el tipus i les estructures familiars..., en general, de tots els aspectes que puguin donar-nos indicacions més precises del funcionament de l'agrupament bàsic, la família, i de les seves repercussions damunt el procés de reproducció social.

A casa nostra, encara hi ha molt de camí per recórrer, especialment pel que fa a determinades èpoques, com els s. XVI i XVII que motiven la confecció dels estudis recollits en aquest volum. Si algú es disposa a estudiar en profunditat un aspecte o un període de la nostra història local i cerca els indispensables estudis de caire demogràfic que puguin servir-li de base per a la seva recerca, sent una immediata i desagradable sensació de nuesa i tan sols pot trobar alguns petits retalls que l'ajudin a recuperar la dignitat.

(1) Jordi NADAL en fa una excel·lent síntesi de la trajectòria al pròleg de PÉREZ MOREDA, Vicente, *Las crisis de mortalidad en la España interior (siglos XVI-XIX)*. Madrid (Siglo XXI), 1980, pp. 1-11.

Vegeu també Bernard VINCENT a la introducció del dossier "La familia en España (s. XVI-XVIII)", a *Història 16* n.º 57, gener 1981, pp. 47-73.

És per això que crec que la recerca ha d'anar en dues direccions que, en la nostra situació, esdevenen complementàries: recuperar alguns dels retards més evidents, analitzar i publicar documents d'interès immediat susceptibles de possibilitar futurs desenvolupaments, i obrir camí a l'estudi de les qüestions que recentment s'han anat plantejant.

Amb aquesta intenció, aquest article es proposa dos objectius bàsics: provar d'avaluar amb una elevada fiabilitat el nombre de pobladors de la ciutat de Girona a principis dels anys 1630 i avançar determinats trets significatius de l'estructura familiar i de la distribució urbana de la població gironina.

Per tal d'acomplir el primer d'aquests propòsits comptem amb una font inèdita de caire excepcional: una relació de caps de casa domiciliats en la ciutat, ordenada per carrers i barris i realitzada l'estiu de 1631, que indica el nombre de persones que componen cadascuna de les agrupacions familiars (2). Pel que fa al segon, haurem de recórrer a tot un seguit d'elements, molt més dispersos i molt menys excepcionals, que, malgrat això, poden proporcionar-nos valuoses indicacions.

Evidentment, atesa la gran escassetat de referències xifrades de la població que trobem en el període de 1553-1717 per qualsevol ciutat o comarca de Catalunya (3), el coneixement del nivell poblacional absolut de Girona en qualsevol data dels segles XVI i XVII adquireix una destacada significació. Però, a més, els anys propers a 1630 han estat caracteritzats per J. Nadal i E. Giralt com de canvi de tendència (4) i això dona a aquest període una rellevància especial (5).

Fora d'això, les ambicions d'aquest treball són ben modestes. Una vegada examinades les relativament escasses fonts que per a l'estudi de la població ens forneix la documentació reial o la municipal (taïls, llistes de veïns,...), i atesos els problemes que planteja la seva interpretació (6), no cal esperar grans progressos si no és a partir de l'explotació sistemàtica i organitzada d'altres fonts, com és el

(2) A.M.G., "Manual d'Acords" de 1631, darrers folis, sense numerar. La relació consta de 35 folis, en el primer dels quals s'hi llegeix "Pera Soler, 1631", sense constar-hi cap altre encapçalament.

(3) Exceptuant el cas de Vic, estudiat per PLADEVALL, A. "Un cens general de Catalunya de 1626 fins ara desconegut", AUSA, 1973, pp. 3-13.

(4) Segons NADAL, J. i GIRALT, E. *La population catalane de 1553 a 1717*, Paris (S.E.V.P.E.N.) 1960, pp. 19-20, «(...) toutes les données coincident pour dénoncer à partir de 1620 le changement de signe qui attendrait son point culminant au moment de la grande peste de 1629-31».

(5) L'estat de la qüestió per a Catalunya

ha estat donat per NADAL i FARRERAS, J. *Dos segles d'obscuritat (XVI i XVII)* Barna. (DOPESA) 1979, pp. 17-21, i sembla que Girona segueix aproximadament la mateixa tendència segons ALBERCH, R. i SIMON, A. "L'evolució demogràfica de Girona", inclòs en aquest mateix volum.

(6) Problemes segurament insolubles derivats del caire normalment fiscal d'aquest tipus de fonts: ocultació, crítica dels mètodes d'elaboració, transformació del nombre de cases en habitants... Vegeu-ne un intent d'estudi a EIRAS ROEL, A. "Test de concordància aplicat a la crítica de vecindarios fiscales de la época preestadística" a *Actas de las I Jornadas de Metodología aplicada a las Ciencias Históricas*, Santiago de Compostela (Universitat de Santiago de C.) 1976, Vol. III, pp. 361-386.

cas dels registres parroquials (7), que ens permetria començar a conèixer els mecanismes de funcionament de la demografia en qüestió, més que la referència del nombre brut d'habitants en un lloc concret, per ella mateixa poc significativa i sempre insegura.

II. La crisi de subsistències de 1630-31 a Girona

La preocupació fonamental de les autoritats municipals gironines durant tot l'any 1631 va ésser la de fer front a l'escassetat de pa provocada per la mala collita de cereals de 1630-31, general a tota Catalunya. El "Manual d'Acords" d'aquest any, que consigna les resolucions i ordinacions dels diferents òrgans de l'administració municipal, és farcit de notícies, deliberacions, resolucions, i bans referents a aquesta qüestió.

No es tracta pas d'un fet extraordinari. En una economia basada en l'agricultura extensiva, l'eventualitat d'un mal any podia presentar-se en qualsevol moment i hom comptava amb la suficient experiència per endegar un pla d'emergència més o menys elaborat per tal de fer-li front.

Normalment, les autoritats i organismes corresponents orientaven les seves activitats en dues direccions complementàries: gestionar l'adquisició i transport de gra panificable des d'on n'hi hagués de disponible (8) a fi d'assegurar el proveïment, i assegurar l'ordre públic, més amenaçat que mai pels avalots populars. Però, en aquesta ocasió, tot i actuant amb les motivacions sobredites, sembla que els Jurats varen posar major cura en la seva gestió, prenent mesures més resolutives i organitzant-les amb molta més eficiència del que era corrent (9).

Molt probablement, que Jeroni Real de Fontclara hagi estat Jurat en Cap durant aquest any hi té molt a veure. Malgrat l'escassíssima informació de què disposem de la trajectòria d'aquest personatge, ningú no pot discutir que va ésser un dels homes més il·lustrats i polifacètics de la Girona del moment i que a les dues obres que va escriure, i que ens han arribat (10) s'hi reflecteix una marcada disposició a conjugar els principis morals i filosòfics amb l'acció política:

(7) NADAL i FARRERAS, J. i BUSQUETS, J. *Les possibilitats de la demografia històrica a les Comarques gironines*. Girona (I.E.G.) 1975.

(8) A Catalunya, les ciutats amb un rera-país crònicament deficitari de cereals es veien sovint en la necessitat d'anar a cercar el gra a punts considerablement llunyans (Aragó, Sicília,...). Vg. GIRALT, E. "En torno al precio del trigo en Barcelona durant el siglo XVI", a *Hispania*, LXX (1958), pel cas de la ciutat comtal.

(9) Això no equival a dir que les seves gestions varen ésser coronades per un major

èxit, doncs la manca d'estudis sobre el particular no es permet precisar-ho. En tot cas, la relativament nombrosa documentació generada en la seva actuació parla a favor d'un major control i racionalitat que, per exemple, 1589-91 o 1627.

(10) Es tracta de la *Crònica o Varias Noticias y successos Recopilats y disposats en Nou Assumptos ho tractats per...* i de *El cielo en la tierra*, els manuscrits dels quals es troben dipositats a l'A.M.G. El segon fou editat l'any, mentre que esperem amb impaciència l'edició de la *Crònica...* que prepara en Joan BUSQUETS.

Ell mateix, en els seus escrits, relata l'actuació de la corporació gironina i, a més, la posa com a exemple del que s'ha de fer en ocasions semblants: «(...) Girona feu una diligència que li reisque y com se sabia ab las denuntiations (11) qui tenia blat, isqué lo Jurat en Cap que era Geronym del Real per la part de la Selva ab lo Veguer y anant en las Casas hont se sabia ni havia, prenia de jurament lo Veguer al amo del blat que tenia y deixant li lo que havia menester per sa familia fins tot lo mes de Juliol, lo demás se li deya restàs per la Ciutat, la mateixa diligència se feu per la part del Empurdà Joan Pau Perpinyà Jurat ters ab lo sotsverguer, aportant los Jurats la Insignia, ab lo Veguer vestit ab sa gramalla, ab un prom cada hu.

Y ab aqueix blat, que entrà de la Vegueria, deixantne també per los mateixos llochs lo que havian menester, pas [at a] la Ciutat dit blat, se feu llista de las personas hi havia, [y a les] Cases que non tenien ne donavan un quartà de quatre en quatre persones cada setmana, que venia a una lliura de pa per die, esta limitació hagué de durar fins a mitg maig quen arribà de furaster» (12).

Efectivament, l'actuació dels Jurats i els Adjunts de la Botiga del Forment (13) durant la crisi es correspon fidelment amb la descripció de Real. L'onze d'agost de 1630, «Attesa y considerada la sterilitat de formens que en lo present bisbat hi ha y la urgent necessitat que té dita botiga comuna de estar proveyda per lo general bé (...)» (14), es decreta la prohibició total de treure blat de la vegueria i de vendre'n fora del mercat de la ciutat, al mateix temps s'ordena que qualsevol particular que estigui en possessió de gra hagi de denunciar-lo als funcionaris designats a l'efecte (15).

Des del 14 d'agost fins al 31 del mateix mes se succeeixen les declaracions de 576 propietaris, 157 de les quals corresponen a habitants de la ciutat de Girona i la resta als pobles de la vegueria. D'aquestes declaracions, el notari i secretari del Consell General en pren detallada nota, generant un document anomenat "Denunciations" (16), reproduït en part a l'Apèndix 1-B, que ens ha de proporcionar, en el marc d'aquest article, valuoses dades demogràfiques.

(11) Fa referència a l'enquesta ordenada pel Consell General el 11 d'agost de 1630 en aplicació d'un decret del virrei, manant que «(...) tothom que tingan forments y mestalls vingan y hajan dins deu dies proxims del dia de la publicació de las presents en havant comptadors a denuntiar y descriuriar mitjançant jurament tots los forments y mestalls que tingan en llurs casas, o fora dellas» sota pena de 25 lliures i confiscació del blat no declarat. La relació dels denunciants de la vegueria, poble per poble, es troba a A.M.G., *Manual d'Acords* 1630, folis finals, sense numeració.

(12) REAL, *Geroni de Crònica...* f. 30-31, reproduït amb variants a *El cielo en la tierra*, f. 157.

(13) Comissió dependent del Consell General, formada normalment per 12 persones, que entenia en les qüestions derivades del proveïment de cereals a la ciutat.

(14) A.M.G., *Manual d'Acords*, 1630, s/f.

(15) Vg. més amunt, nota 12.

(16) A.M.G., *Manual d'Acords*, 1630, s/f. Llista dels declarants ordenada per pobles i per la data de la declaració, comença amb el títol de *Denunciations* i ocupa els 38 folis finals del volum. Evidentment, la seva utilitat va molt més enllà de la utilització restringida que aquí s'en fa.

Una vegada fet això, les comitives de Jeroni de Real i de Joan Pau Perpinyà, Jurats primer i tercer respectivament, degueren posar-se immediatament en marxa, puix que a partir del 10 de setembre fins pràcticament finals d'abril de 1631, trobem enregistrades en el "Manual d'Acords" una desacostumada quantitat d'autoritacions de pagament a les més diverses persones a canvi de quantitats de forment i mestall (17) que, òbviament, els hi havien estat segrestades.

D'aquesta manera, en els primers mesos d'estretors el proveïment restà garantit amb una certa normalitat, però en arribar el mes d'abril de 1631 cada vegada esdevingué més difícil aconseguir que els pagesos de les rodalies lliuresin gra i impedir que els especuladors en desviessin quantitats cada vegada més importants cap al mercat negre. Finalment, el 28 d'abril, els Adjunts de la Botiga «Attesa la penuria i sterilitat que té la present ciutat de forments y lo perill evident en que los habitants della estan de patir gran apreto de fams, atenen lo excés casi irremediable ques fa de traurer de dita Ciutat el poch blat que en ella es, (...)» (18) ordenen que es posin guàrdies als portals de la Ciutat per evitar els moviments especulatiu i, alhora, decideixen organitzar el racionament: «Ítem, ques fassa regonexensa per dits Sors. Jurats del blat ques trobarà en les cases dels habitants de dita Ciutat y de les persones quey haurà en cada casa y descriurer y continuar aquells y aquelles, ab dos proms que acompanyen a cada Jurat» (19).

De l'execució d'aquesta ordinació, entre els darrers dies del mes d'abril i els primers de maig de 1631, neix el document anomenat "Descriptió" (20), que reproduïm a l'Apèndix n.º 1-A, i que relaciona per carrers els caps de casa habitants en la ciutat de Girona en aquell moment i el nombre de persones que ocupaven cada una de les llars, a més de la periodicitat de les racions, dada que ens ha permès comprovar el nombre de persones de cada llar en les ocasions en que la conservació del paper feia impossible la lectura de les xifres (21).

Malauradament, i llevat d'unes quantes excepcions poc significatives, no hi consten les professions i oficis dels inscrits, cosa lògica si pensem que el document va ésser redactat amb relativa urgència i amb finalitat no fiscal. Per això,

(17) El procediment emprat normalment per pagar compres fetes per la corporació gironina era la següent: davant la presentació de l'oportuna àpoca a l'organisme corresponent (en aquest cas els Adjunts de la Botiga dels Forments), aquest autoritzava el pagament mitjançant una Ordinació que era inclosa en el "Manual d'Acords" i notificada a l'Administrador de la Taula de Canvi. En aquest moment, ja es podia fer efectiu el deute al creditor corresponent a compte de l'organisme deutor o, en certes ocasions, d'algun compte especial.

(18) A.M.G., *Manual d'Acords*, 1631, f. 74.

(19) A.M.G., *Manual d'Acords*, 1631, f. 74.

(20) Descriu més amunt. Nota 2.

(21) Posicionalment, a la dreta del nom de cada cap de casa s'hi troba una xifra que indica el nombre de persones, inclòs aquest, que hi viuen. A l'esquerra, el nombre de dies que han de transcórrer entre ració i ració. Com que la ració resta fixada en 1 cortà de blat per cada 4 persones i setmana, és a dir, un cortà per persona i més, resulta: n.º de persones X periodicitat de les racions = 30, que ens permet conèixer el nombre de persones quan aquesta dada és il·legible i coneixem la periodicitat de les racions.

Solament s'han trobat 12 casos en els que cap de les dues dades sigui legible, assignant-los-hi a efectes de càlcul el nombre mitjà d'habitants per llar.

semblaria raonable pensar que aquesta mateixa urgència pot incidir en la fiabilitat de la font, però això no seria així per dues raons de pes. Primerament, que es tracta d'una llista no fiscal, on l'ocultació no té cap sentit, on objectivament interessa a tothom ésser-hi inclòs per tal de tenir dret a rebre regularment el blat indispensables per a la supervivència. Segonament, en tractar-se de l'administració d'un producte molt difícil d'aconseguir en aquelles circumstàncies, als Jurats els interessa establir un control el més rigorós possible, de manera que no es produeixin duplicacions i abusos (22).

La conjunció d'aquests dos factors genera una llista que, amb les limitacions inevitables de l'època pre-estadística i de l'aparell administratiu local, pot acostar-nos en bona mesura a la realitat i permetre'ns calcular amb garanties suficients el nombre real de pobladors de la Girona de 1631.

A més, des d'un bon començament hem de fer una constatació en la qual hom pot estar-hi d'acord en termes generals, però que rarament pot ésser quantificada: les fonts fiscals d'aquesta època solen tenir una significació demogràfica ben escassa o que, com a mínim, cal posar en cada cas en quarantena fins que no hagin estat determinades críticament les característiques i el procés d'elaboració de la dita font, ja que normalment són apreciablement defectives a part de presentar altres problemes ja esmentats més amunt.

Veiem-ho amb detall. En aquest cas, si comparem la xifra de focs que ens dona la "Descripció" (1.227 focs, xifra que encara no és definitiva, puix que no inclou alguns membres de les classes privilegiades i que únicament abasta el sector no eclesiàstic de la ciutat) amb la que dona un "coronatge" (23) pràcticament contemporani del mes d'agost de 1630 (945 focs) (24), veiem que aquest darrer és deficitari en més d'un 22 %. No cal dir que aquesta diferència, semblant a la que produirà vint anys més tard la pandèmia de pesta de 1650 a la ciutat de Girona (25), podria portar-nos a conclusions radicalment dissemblants, com en el cas de comparar linealment la xifra poblacional de 1630 i 1631, respectivament, amb la que dona el fogatge de 1553, que assigna a la nostra ciutat 1.114 focs laics (26). Si donéssim crèdit a l'esmentat "coronatge" de 1630, entre 1553 i aquesta data s'hauria produït una evolució que, independentment de les seves fluctuacions internes, caldria qualificar-la de francament decreixent, mentre que si prenem com a punt de comparació els 1.227 focs de 1631, se'n deduiria tot el contrari. Aquesta darrera versió dels fets concorda molt més amb la interpretació que

(22) A més, hi trobem casos d'una minuciositat extrema, com el de la inscripció de «dos pobras donas» (Apèndix 1-a, n.º 1.084) de les quals els enquestadors no devien saber-ne el nom.

(23) Vegeu un exemple d'utilització demogràfica dels "coronatges" (impost extraordinari exigint amb motiu de la coronació d'un rei) i els "maridatges" (amb motiu del casament d'un membre de la família reial) a GARCÍA CÁRCEL, R. i MARTÍNEZ, M.ª V. *Población, ju-*

risdicción y propiedad en el Obispado de Girona. Siglos XVI-XVII, Girona, (C.U.G.) 1976.

(24) A.M.G., *Manual d'Acords* 1630, f. 92^v-93, 28 d'agost 1630.

(25) Cf. CLARA, J. "La pesta del 1650...", en aquest mateix volum.

(26) IGLÉSIES, J. *El fogatge de 1553. Estudi i transcripció*, Barna. (Fundació Salvador Vives i Casajona), 1979, p. 38.

usualment hom fa de l'evolució de la població catalana en els segles XVI i XVII, basada sobretot en els estudis de J. Nadal i E. Giralt (27).

III. 1631: Prop de 6.000 gironins

Si posem en relació aquestes dues llistes, la "Descripció" i les "Denunciations" (28), tindrem una bona base per calcular la població gironina de 1630-31, ja que és ben evident el seu caràcter complementari (29).

En la "Descripció", que inclou les persones que varen necessitar l'assistència dels organismes encarregats del subministrament de blat durant les setmanes crítiques de maig i juny de 1631, hi comptem un total de 1.227 caps de casa, que representen 4.532 persones (30). Les "Denunciations", per altra part, certifiquen que el mes d'agost de 1630, 157 llars de la ciutat emmagatzemaven quantitats considerables de gra, comprat o de pròpia collita, i que 97 d'aquests caps de casa tornen a aparèixer a la "Descripció" i 63 no.

Així, el nombre de llars existents a la ciutat de Girona a mitjan 1631, sense tenir en compte de moment els eclesiàstics i alguns grups de població que provarem de xifrar més avall, s'acostaria amb poca diferència a 1.290, resultat de sumar els 1.227 caps de casa de la "Descripció" i els 63 que declaren a l'agost de 1630 i que durant el racionament no compren blat de la ciutat.

El nombre de persones que corresponen a aquests 1.290 focs podria inferir-se per dos procediments alternatius. El primer consistiria a multiplicar el nombre de llars de les que no en sabem la xifra d'ocupants (63) per 3'73, que és el coeficient de persones/foc que ens dona la mostra de la "Descripció" (31), operació que ens donaria 4,812 persones. El segon tindria en compte que, com que les llistes del racionament ens venen donades per carrers i barris, i que el coeficient persones/foc és apreciablement diferent segons el sector de la ciutat de què es

(27) Aquesta segona constatació encaixa perfectament amb les tesis de J. NADAL i E. GIRALT, que sobretot a *La population catalane...* han explicat l'evolució general de la població catalana des de 1553 a 1717. Des de mitjan segle XVI (fogatge de 1553) s'experimenta un creixement general de la població catalana que dura fins a les primeres dècades del segle XVII. Entorn de 1620-30, segons els llocs, aquest creixement es detura i canvia de signe.

La nostra xifra de 1630-31, que més avall precisarem més, i que és sensiblement superior a la que IGLÉSIES dona per 1553, tancaria aquest cicle expansiu i se situaria en la frontera d'aquest moviment ascendent i la posterior

etapa que, fins als anys 1680, es caracteritzarà per l'estagnació.

(28) Vs. més amunt, notes 2 i 11.

(29) Es tracta de dues llistes de característiques oposades (propietaris de blat, gent necessitada de blat), és ben evident que la seva juxtaposició ens haurà de donar una nova llista amb garanties elevades d'incloure tots els caps de casa de Girona.

(30) En 12 casos la mala conservació dels darrers folis del Manual d'Acords de 1631 no permet llegir el nombre de persones que habiten a cadascuna de les llars.

(31) Segons el que hem dit fins aquí, seria $4.532 \text{ persones} / 1.227 - 12 \text{ focs} = 3'73$.

tracti (32). Per això, caldria ordenar els 63 caps de casa que no consten a la "Descriptió" per carrers (33) i assignar-los el coeficient corresponent. Aquest segon procediment, que sembla ésser el més correcte, fa correspondre 4.807 persones als 1.290 focs sobredits, és a dir, un coeficient final de 3'73 persones/foc.

Aquests 1.290 focs, o bé 4.807 persones, podrien considerar-se la població "de fet" de Girona el 1631 sense comptar encara, com ja s'ha dit, amb els eclesiàstics i altres grups de població. Com sempre, cal comptar amb les inevitables omissions pròpies d'una font compilada amb finalitat no demogràfica, encara que aquests primers resultats provisionals de la nostra avaluació són prou congruents amb les indicacions generals de que disposem com per pensar en un relativament reduït nombre d'omissions i errades, en conjunt ben poc significatives. En tot cas, pel mateix caràcter de les fonts que hem emprat, les absències i omissions serien més aviat de membres de les classes privilegiades de la societat (35).

Efectivament, si s'examinen amb detall els apèndixs 1-A i 1-B, on consten tots els 1.290 caps de casa esmentats, hom pot constatar l'absència de persones ben rellevants dins la societat gironina de l'època, sobretot membres de la mà major i la mà militar. Malgrat que podem localitzar-hi militars de primera fila, com Bernat March i Jalpí (Apèndix 1-A, n.º 713), Cruïlles (Ap. 1-A, n.º 264), Pere Spígol i de Verntallat (Ap. 1-B, n.º 101) o Dona Eleonor de la Nuça i Raset (Ap. 1-B, n.º 157), i Ciutadans o membres de la mà major, com els germans Francesc i Pere Prats (Ap. 1-A, n.º 856; Ap. 1-B, n.º 151), Rafael i Miquel Cerdà (Ap. 1-B, n.º 28; Ap. 1-B, n.º 154] Iu Ornós (Ap. 1-B, n.º 29) o el jurista Micer Francesc Cudina (Ap. 1-B, n.º 119), no hi consten altres personatges com Geroni de Real de Fontclara, Martí d'Agullana o membres de les famílies nobiliàries dels Desbach, Bas o Cartellà.

Probablement, moltes d'aquestes absències s'expliquen pel caràcter d'importants propietaris rurals que tenien els membres dels estaments dominants a les ciutats catalanes del temps, encara que calgui considerar l'especial situació legal dels que fruïen de privilegi nobiliari, situació que els feia exempts de nombroses càrregues fiscals, inspeccions, etc. Si pensem que, juntament amb la crisi de subsistències, la proximitat de l'anomenada "pesta milanesa" de 1629-31 era

(32) Consulteu el Quadre n.º 1 per tota aquesta qüestió i el raonament que estem fent.

(33) Com que a les "Denunciations" no hi consten els domicilis dels relacionats, ens ha calgut recórrer al *Memorial de tot lo blat que ses Repartit en la present Ciutat lo corrent any 1636*, que es troba en un quadern solt del *Llibre del Forment*, 1635-36, de l'A.M.G. Per comparació, hem anat establint els domicilis dels denunciants que ens interessaven. Aquest "Memorial..." és el registre cronològicament

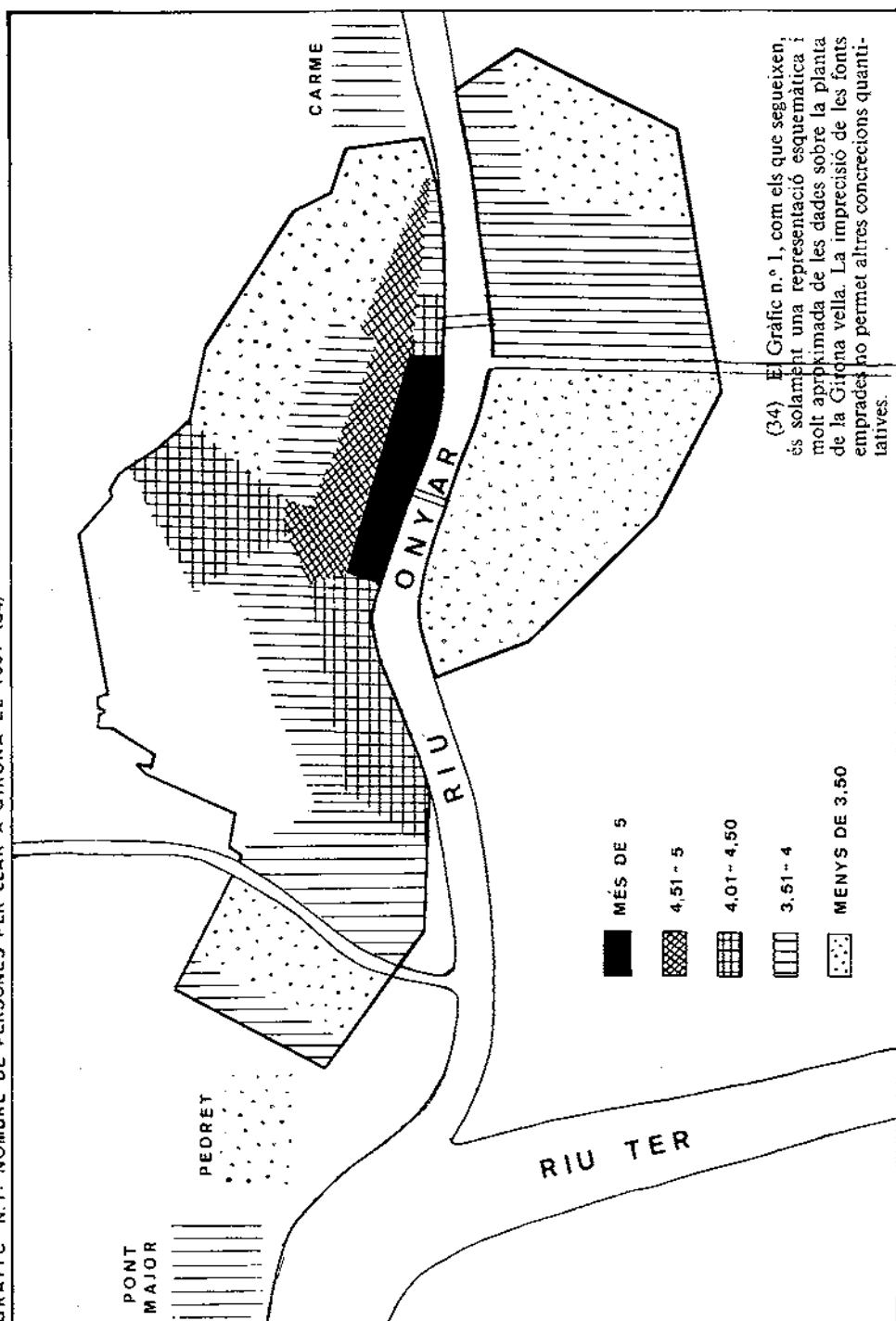
més proper a 1630-31 i hem considerat que, tractant-se de domicilis de persones importants dins la societat gironina, serien rars els canvis de domicili en un interval de cinc anys.

(35) Que, per cert, són numèricament ben minoritaris en el còmput total de la població. Segons IGLÉSIES, J. *Pere Gil, S.I. (1551-1622) i la seva Geografia de Catalunya*, Barna. (Quaderns de Geografia), 1949, p. 123, el braç militar constitueix el 0'8 % del total de focs de Catalunya del 1533.

QUADRE N.º I CAPS DE CASA I HABITANTS DE LA CIUTAT DE GIRONA EL 1630-31 SEGONS LA "Descripció" I LES "Denunciations".

BARRIO CARRER	CAPS DE CASA (1)	HABITANTS (2)	COEFI- CIENT (1)/(2)	SENSE DADES	CAPS DE CASA A LES "Denuncia- tiones"	HABS. EXTRA.	TOTAL HABS.
Ciutadans	20	73	3'65	-	8	29	102
Pl. Oli, St. Martí i Predicadors	32	131	4'09	-	-	-	131
Força, Seu i St. Cristòfol	24	93	3'88	-	1	4	97
Portal de la Barca	46	171	3'72	-	-	-	171
Pl. i devallada St. Feliu	59	242	4'10	-	-	-	242
Ballesteries	65	285	4'38	-	5	22	307
Burg i Pl. St. Pere	59	195	3'31	1	1	7	202
Port. Verge Maria	27	95	3'52	-	-	-	95
Pedret	84	294	3'50	1	1	7	301
Pont Major	43	170	3'95	-	-	-	170
Port. Carme i Mercè	49	177	3'61	1	6	25	202
Vern, Port. Àngel i St. Antoni	31	109	3'52	-	-	-	109
Cap del Pont, Esparters i Abeuradors	34	139	4'09	-	-	-	139
Argenteria i Pl. Cols	62	340	5'48	3	15	99	439
Cort, Pescateries, Mercaders i Ferreria Vella	62	268	4'32	-	5	22	290
Pl. Vi i Albereda	26	129	4'96	-	2	10	139
Carrerons de l'Albereda	46	147	3'20	1	-	3	150
Carrer Nou i entorns	61	195	3'20	-	-	-	195
St. Francesc i Fontanilles	47	170	3'62	-	-	-	170
Pl. d'en Vila i Gimesta	41	152	3'71	-	-	-	152
Cugussac	19	62	3'26	-	-	-	62
Canaders i Pago	69	220	3'19	-	-	-	220
Mercadal devali	23	67	2'91	-	2	6	73
Pl. i Cementiri del Mercadal	79	257	3'25	-	4	13	270
Figaroles i St. Agustí	59	180	3'05	-	-	-	180
Sta. Llúcia, Rosa, Llop i Pl. St. Pere	39	126	3'23	1	-	3	129
Fora Murs	9	45	5'00	4	1	25	70
TOTAL	1.215	4.532	3'73	12	63	275	4.807

GRÀFIC N.1: NOMBRE DE PERSONES PER LLAR A GIRONA EL 1631 (34)

(34) El Gràfic n.º 1, com els que segueixen, és solament una representació esquemàtica i molt aproximada de les dades sobre la planta de la Girona vella. La imprecisió de les fonts emprades ho permet altres concrecions quantitatives.

del domini públic (36), és molt més versemblant pensar que la majoria dels personatges preponderants que trobem a faltar no ho fossin per omissió o per qüestions legals sinó perquè s'havien retirat a les seves propietats rurals en prevenció del contagi pestífer i per deixar passar els mesos adversos.

Els dos exemples d'absents que hem esmentat en primer lloc, Jeroni de Real i Martí d'Agullana, tots dos amb distintiu de noblesa, ens il·lustren entorn de les dues possibilitats considerades.

El cas de Jeroni de Real de Fontclara encaixaria, al meu parer (37), en la segona de les possibilitats. La seva absència de les llistes de racionament i de possessors de blat vindria determinada per algun privilegi o exempció reglamentària derivada de la seva condició de donzell i, alhora, Jurat Major, ja que teòricament hauria de figurar en les "Denunciations" pel fet que les seves propietats del Baix Empordà produïen fortes quantitats de forment, arròs i altres cereals (38), i resta provada la seva residència a Girona durant tot l'any 1631 per la seva assistència a les reunions del Consell General i d'altres òrgans municipals dels que en formava part (39).

Contràriament, Martí d'Agullana, també absent dels registres, hauria optat pel retir a les seves possessions rurals, al castell de Palau-Sator del qual n'era senyor, o molt més probablement al castell de Cartellà o a la torre Vallboscona de Sant Daniel, ben a prop de la ciutat, des d'on podia controlar els seus importants afers, particularment el contenciós amb els dominicans sobre la construcció del pont nou del seu palau, situat a l'esquerra de la pujada de Sant Martí Sacosta, que després de vuit anys de plets, concloïa favorablement per a ell amb el permís definitiu atorgat pel Consell General de Girona amb data 15 d'abril de 1631 (40). Precisament, resseguint la construcció de l'esmentat pont veiem que els primers encàrrecs de pedra picada amb destí a l'obra no comencen a fer-se fins a mitjan juny de 1631 i que la construcció sembla arrencar ben entrat el mes de juliol del mateix any (41). El sensible parèntesi existent entre la data de la

(36) A.M.G., *Manual d'Acords*, 1631, f. 55. Ordinació de 3 d'abril de 1631, «(...) atendent y considerant lo temps tant llastimos que tenim tots axí per falta de manteniments com tambe per lo mal contigiós que de nou nos amanasa en la part de Fransa (...)».

(37) Les dades sobre JERONI DE REAL DE FONTCLARA, personatge gironí del sis-cents del que s'en sap ben poc, en contradicció amb el seu paper rellevant en la política i les lletres, han estat extretes d'un treball que estic realitzant entorn de la família Real de Fontclara, centrat sobretot en les figures de Pau Real de Fontclara, avi de Jeroni i membre de la petita noblesa amb propietats a Fontclara i Palau-Sator que s'estableix a Girona els anys 1570, i Jeroni de Real de Fontclara, el polifacètic home de lletres que coneixem per les

seves dues obres, ja completament integrat en l'oligarquia urbana gironina.

(38) Evidentment, la seva hipotètica inclusió a les "Denunciations" no contemplaria els estocs de blat de les seves propietats, sinó de la seva casa del carrer de l'Albereda de Girona, ja que aquelles no pertanyien a la vegueria de Girona. Sembla lògic pensar, però, que un important propietari de terres productores de cereals tindria ben proveït el rebost de la seva residència urbana.

(39) A.M.G., *Manual d'Acords*, 1631.

(40) Per tota la construcció de l'esmentat pont, vs. RIQUER, Martí de *Quinze generacions d'una família catalana*, Barna. (Planeta), 1979, pp. 218-229.

(41) *Ibid.*, p. 227.

concessió del permís d'obres i el començament efectiu d'aquestes es correspondria aproximadament amb l'absència de Martí d'Agullana, que hauria preferit ajornar l'obra per la qual tan havia pledejat a romandre en una ciutat trasbalsada per la fam i l'amenaça de contagi.

III. 1 - Els eclesiàstics

Normalment, en tota llista de pobladors d'una ciutat d'aquesta època, tingui l'origen i la finalitat que tingui, hi trobem a faltar certs grups socials que per diverses raons els compiladors de la relació no els hi calia incloure.

El cas dels eclesiàstics és obvi, ja que restaven exclosos de la jurisdicció reial a la qual estaven adscrites les ciutats i depenien únicament de la seva pròpia jurisdicció. Hi ha, però, altres grups que, per les seves característiques, o bé escapaven totalment o parcialment al control dels Jurats (rodamons, pelegrins, prostitutes,...), o bé eren comptats a part (pobres residents en l'hospital de la Misericòrdia). El nombre de membres d'aquests grups, de molt difícil i discutible ponderació, caldrà inferir-lo a partir de dades indirectes a fi de poder donar una xifra global fiable de la població gironina en 1630-31.

Considerem, en primer lloc, el cas dels eclesiàstics, ja que constitueixen un grup d'un pes numèric gens menyspreable, encara que la seva influència social i econòmica hagi estat encara molt més gran. Josep Iglésies, analitzant el fogatge de 1553, afirma que en aquesta data el 6 % de les llars de Catalunya pertanyien a l'estament eclesiàstic (42). Però aquesta xifra, que és una mitjana, inclou percentatges extrems per damunt i per dessota, i el cas de Girona pot classificar-se decididament entre els primers, ja que les mateixes dades l'hi assignen un percentatge de focs eclesiàstics superior al 15 % (43). Concretament, del total de 1.324 focs comptabilitzats a Girona el 1553, 200 són eclesiàstics i 10 corresponen a Convents.

Poden, aquestes xifres, ésser preses com a punt de referència des de la perspectiva de 1630-31? Encara que no disposem de cap altre recompte general més proper a l'esmentada data, no hi ha raons de pes que ens facin pensar en una variació substancial del contingent relatiu d'eclesiàstics residents a Girona. Evidentment, en tres quarts de segle varen succeir-se nombrosos canvis que, com la creació del Bisbat de Solsona el 1593, o la introducció de noves cases de religiosos com a conseqüència de les reformes tridentines (jesuïtes, caputxins,...), abonen la hipòtesi d'un creixement general del nombre d'eclesiàstics a Catalunya (44). Però és difícil que a Girona, una de les ciutats amb major nombre de clerguers del país, i per tant més propera que altres ciutats a un hipotètic punt de "saturació", aquest creixement fos substancial i, en tot cas, es basaria majorità-

(42) IGLÉSIES, J. *Pere Gil...*, p. 123.

(43) *Ibid.*, p. 122.

(44) ELLIOTT, J.H. *La rebelión de los catalanes (1598-1640)*, Madrid (S. XXI) 1977. pp. 29-30.

riament en les fundacions de nous convents, com és el cas dels frares de St. Francesc de Paula que s'establiren a la ciutat durant l'any 1611 (45).

En aquesta situació, solament hi ha un camí practicable, encara que prou embardissat com per considerar el seu resultat summament provisional i aproximatiu. Es tracta de l'estimació a partir de dades parcials o indirectes amb la hipòtesi que l'avaluació resultant s'haurà d'acostar significativament al 15 % de 1553.

Descriptivament, i per les característiques de les nostres fonts, dividirem l'estament eclesiàstic gironí en tres grups: el clergat secular, el clergat regular masculí i els ordes femenins.

El primer grup, que inclou 200 focs en el recompte de 1553, estaria integrat pel Bisbe i el seu oficial, els Canonges de la Seu i Sant Feliu, els preveres i beneficiats dependents dels esmentats capítols i alguns altres beneficiats d'altres esglésies (Sta. Llúcia, St. Pere de Galligants, Sta. Susanna del Mercadal, St. Nicolau, etc.).

Si es té en compte que no existeix cap registre general d'aquests grups, haurérem de recórrer a fonts que tinguin la major possibilitat de relacionar-ne el major nombre. En principi, solament he pogut localitzar-ne dues que compleixen aquests requisits: els llibres de "Visites Pastorals" i els Llibres Majors de la "Taula de Canvi i Comuns dipòsits de la Ciutat de Girona".

Els llibres de Visites Pastorals de la Diòcesi de Girona, conservats a l'Arxiu Diocesà de Girona, són formats per les actes aixecades amb ocasió de les visites periòdiques de supervisió que el bisbe de la diòcesi efectuava a cadascuna de les parròquies i esglésies de la seva jurisdicció. Inclouen nombrosos i valuosos detalls en torn dels ornaments i objectes de culte existents al temple visitat, els altars, la situació dels oficis, i també relacionen els clergues que es troben presents en l'acte de la visita i que fan els honors protocolaris al prelat. Però, hi són en aquest moment tots els que es troben adscrits al culte?, els que hi apareixen, resideixen a Girona o solament hi tenen el benefici i viuen en altres llocs? Davant d'aquestes interrogants, de moment insolubles, i de la desigual qualitat i continuïtat de la sèrie, he resolt rebutjar-la per als nostres propòsits.

Majors garanties d'homogeneïtat i continuïtat presenta el recurs al Llibre Major de la Taula de Canvi. Aquesta institució, que era una banca municipal de dipòsit de moneda i joies en funcionament a la nostra ciutat entre 1568 i 1711 (46), comptava entre els seus millors clients als membres de l'Església. En general, això es deriva de dues raons fonamentals, tant pel mateix paper econòmic que jugava el clergat en les ciutats de l'època baix-medieval i moderna, com a

(45) ROIG i JALPÍ, G. *Resumen historial de las Grandezas y antigüedades de la ciudad de Gerona*, Barna., 1678, f. 379.

(46) MARQUÈS i CARBÓ, LI. *La Taula de Canvi i comuns dipòsits de la ciutat de Girona*, Barna. (Imp. S. Rosàs), 1935.

important demandador de títols del deute públic municipal (censals) (47), com per raons estatutàries de la institució. Efectivament, com és ben conegut, bona part dels llocs de culte se sostenien econòmicament amb els llegats que sota diferents noms (beneficis, causes-pies, misses d'estaca, ciris, llànties, etc.), ja sigui en forma de rendes perpètuas o donacions, deixaven els fidels d'una certa posició econòmica en el moment de fer testament. Com que les Ordinacions de la Taula de Canvi manaven que qualsevols dipòsits, voluntaris o forçosos, que s'haguessin de fer amb motiu d'herències havien de ingressar-se obligatòriament en aquesta institució (48), es comprèn que totes aquestes deixes piadoses, en ésser fetes pels corresponents marmessors testamentaris, generessin un compte corrent a nom del clergue beneficiari de la fundació, on hi consta clarament el nom i lloc de residència del receptor i el destí o motiu de la renda o donació.

Doncs bé, buidant els comptes del Llibre Major n.º 32 de la Taula de Canvi de Girona corresponent als anys 1631-32, hem establert un llistat exhaustiu dels eclesiàstics de Girona que hi tenien compte obert (Apèndix n.º 2), el qual resumim en la primera columna del Quadre n.º 1. Es tracta efectivament de tots els casos en què resta demostrada la seva residència en la nostra ciutat, puix que no és gens menyspreable el nombre de sacerdots amb feligresia a la capital i residència en altres pobles de la vegueria o fora d'ella (49).

Aquesta columna ens donarà el nombre mínim de focs eclesiàstics seculars existents l'any 1631 i, per establir un màxim teòric, hem elaborat la segona columna del mateix quadre n.º 1. Les xifres que la integren ens les proporciona Roig i Jalpí en la seva obra **Resumen Historial de las grandezas y antiguedades de la Ciudad de Girona** (50) i es refereixen, no al nombre d'eclesiàstics residents en cadascun dels llocs de culte, sinó al nombre de beneficis creats. Com que sabem que freqüentment un mateix capellà detempta diversos beneficis, a voltes situats en pobles diferents (51) i que, com hem dit, no pas tots els beneficiats resideixen a Girona, el resultat de la segona columna del quadre esmentat esdevé un màxim de cap manera assolible, de manera que la xifra real se situarà entre els sumatoris d'ambdues columnes i, molt probablement, més a prop de la primera. Així resulta que l'estimació que se'n desprén, identificant com és usual una llar

(47) Com és obvi, el fet d'adquirir censals del municipi determinava automàticament l'obertura d'un compte a la Taula de Canvi en el qual el comprador ingressava el valor nominal dels títols comprats per transferir-lo al compte corresponent de la hisenda municipal i a través del qual se li abonaven trimestral o semestralment els interessos.

(48) A.M.G., *Llibre Vermell*, f. 109, "Privilegi de creació de la Taula de Canvi i comuns dipòsits de Girona", 23 de gener de 1443, Art. V.

(49) A.M.G., Sèrie Taula de Canvi, Llibre Major n.º 32. Casos com els de «M.º Antoni

Seguer, prevere de Girona residint en Cassà de la Selva» i «M.º Joan Francesch, prevere de Girona residint en Cassà».

(50) Publicada 47 anys més tard, però que en la descripció que fa de l'organització eclesiàstica gironina, summament minuciosa, fa servir dades retrospectives, sovint del temps a què es refereix el present estudi.

(51) Aquest és el cas, per exemple, del Dr. Joan Escofet, beneficiat de la Seu de Girona i, alhora, beneficiat de Sant Miquel a la parròquia de Cadaqués. A.M.G., Sèrie Taula de Canvi, Llibre Major n.º 32.

amb cada eclesiàstic, és d'aproximadament 190 focs eclesiàstics seculars a la ciutat, xifra molt semblant a la de 200 focs que Iglésies dona per 1553, conforme a la hipòtesi inicial.

Quadre n.º 1

LLARS D'ECLESIÀSTICS SECULARS A LA CIUTAT DE GIRONA. 1631

	<u>AMB CTE. A LA TAULA DE CANVI</u>	<u>CANONGIES I BENEFICIS SEGONS ROIG I JALPÍ</u>
Canonges de la seu	36	36 canongies
Altres dignitats	2	-
Canonges de Sant Feliu	9	9 canongies
Beneficiats de la Seu	43 (52)	150 beneficis
Beneficiats de Sant Feliu	28	37 beneficis
Altres beneficiats i clergues	<u>12</u>	<u>15 beneficis</u>
	130	247

Pel que fa al clergat regular, cal començar posant l'accent en l'equivocitat del terme "foc" en aquest cas. Un foc o una llar, que normalment identifiquem amb els membres d'una família o al grup de persones que comparteixen un habitatge convencional i que, per tant, resta format per un nombre reduït d'individus, en el cas dels convents el foc es converteix en una unitat que comprèn tots el membres de la comunitat monacal, podent arribar a estar compost per 50, 60 o més persones.

Iglésies parla de 10 focs de convents l'any 1553, nosaltres en trobem 14 el 1631 (10 de masculins i 4 de femenins). Però, en el nostre còmput detallat per habitants no té cap sentit agregar aquests 14 focs a les 1.290 llars ciutadanes o a les aproximadament 190 de membres de la clerecia, cal precisar més i comptar per individus.

Roig i Jalpí, una vegada més, ens proporciona dades suficients per comptar amb aproximació el nombre d'ocupants dels convents, però solament dels masculins.

La validesa de les xifres que dona, i que han sistematitzat en el Quadre n.º 2 (53), és indicativa, car ja s'ha dit que el seu llibre es publica més de 40 anys després de 1631, però cal insistir en la seva representativitat, ja que sempre parla

(52) Significativament, altres referències que tenim són gairebé idèntiques a aquesta xifra. Una llista exhaustiva que es troba a A.H.P.G. Notari Pere Garbí de Girona, Reg. n.º 453, 17 d'agost de 1569, en relaciona 47 i

una altra de A.H.P.G. Notari Pere Mir, Reg. n.º 468, de 9 de maig de 1603, en documenta 46.

(53) ROIG i JALPÍ, G. *Resumen historial...* pp. 347, 353, 359, 363, 366, 368, 372, 373, 376 i 379, respectivament.

del nombre de residents que hi ha hagut normalment en el passat a cada convent i, en certes ocasions, explicita que les xifres són anteriors a 1653, moment en què diversos d'aquests establiments varen ésser traslladats a l'interior de la ciutat des d'emplaçaments militarment perillosos a extramurs (Carmelites).

Quadre n.º 2

MEMBRES DELS ORDES RELIGIOSOS A GIRONA A MITJAN SEGLE XVII

Benedictins. St. Pere de Galligans	Més de	12
Predicadors. St. Domènec		40
Menors Observants. St. Francesc d'Assís		50-60
Carmelites. Ntra. Sra. del Carme		25
Mercedaris. Ntra. Sra. de la Mercè		16 o més
Jesuïtes. St. Martí Sacosta		24 (54)
Agustins. St. Agustí		14
Caputxins.		20
Carmelites Descalços.		24
Mínims. St. Francesc de Paula.		14

TOTAL. . . Més de 239

Com que no hi ha cap raó per pensar que l'ocupació mitjana dels convents femenins fos apreciablement diferent de la dels masculins, arrodonirem les xifres mitjançant la convenció d'assignar a les quatre comunitats que ens resten (St. Feliu de Cadins, Sta. Clara, Caputxines, St. Daniel) la xifra de 100 residents, és a dir, la mitjana resultant del Quadre n.º 2 multiplicat per quatre.

De fet, però aquesta pressumpció no es basa únicament en consideracions estadístiques, disposem d'una llista exhaustiva de les monges del monestir de Santa Clara realitzada l'any 1594, on hi consten 29 residents a més de l'abadessa (55). Si tenim en compte que aquest convent, juntament amb el de Sant Daniel, eren els més capaços i que els dos restants, de menor entitat, tindrien uns efectius sensiblement inferiors, és francament versemblant que el promig de 25 ocupants per monestir sigui una bona mesura.

III-2. El "cinquè estament": pobres, delinqüents i prostitutes

La Girona del primer terç del segle XVII, com totes les ciutats de la monarquia, comptava amb un important contingent d'individus de difícil classificació en l'escala estamental i d'encara més difícil localització en els documents

(54) Aquesta dada podem contrastar-la. A A.H.P., Notari Pere Mir, n.º 467, 21 de setembre de 1603, apareix un acte notarial en el qual s'hi relacionen tots els residents en aquell

moment a Sant Martí Sacosta, que són 22 religiosos.

(55) A.M.G., *Manual d'Acords*, 1594, f. 31-31', 31 de setembre de 1594.

que s'han conservat i que, normalment, constitueixen les eines de treball dels historiadors. Homes i dones, sovint sense treball ni residència fixa, que es dedicaven a les més diverses activitats per sobreviure (pidolar, furar, exercir la prostitució i el proxenetisme, etc.) i que per això no figuren a cap registre gremial, a cap llista fiscal, ni a la majoria dels papers administratius que es conserven.

Els Jurats de la ciutat sempre solen parlar d'aquesta gent en termes generals i amb prevenció, com en una ordenació de 1599, publicada per defensar la ciutat de la pesta que feia estralls a Tarragona, Barcelona i l'Empordà, en la qual es mana "Més avant, que ningun pobre ni viandant, alemanys, pelegrins, questoris, pacatayres, bricollés o vagabunds nols dexaràn entrar encara que aporten pòlissa, ni sens pòlissa, ni en ninguna manera, de hont se vulla vinguen. Més, no dexaràn entrar ningun pobre ni ningú dels dalt dits qui exiràn de ciutat com voldran tornar a entrar" (56).

És pràcticament impossible comptabilitzar els integrants d'aquests grups descrits pels Jurats de Girona amb tan gran varietat de donominacions. A més de deixar tènues rastres en la documentació, es caracteritzaven pel seu nomadisme i la seva mobilitat geogràfica. Però, encara que la seva importància dins el conjunt de la població no arribés ni de lluny a la que varen tenir a la Sevilla cosmopolita de la segona meitat del segle XVI (57) o a la València cinc-centista, qualsevol còmput que no tingui en compte totes les indicacions disponibles de la seva importància quantitativa no pot ésser considerat gaire realista.

En el nostre cas, algunes informacions fragmentàries que els mateixos responsables de l'ordre públic local ens proporcionen, ens hauran de decidir a donar-los un determinat i hipotètic pes específic dins la població de la ciutat el 1630-31.

En un primer cop d'ull podria semblar que una indicació que Jeroni del Real fa en la seva "Crònica" seria susceptible de posar-nos sobre la pista. Explicant els preparatius per a la guerra amb França, parla d'un impost extraordinari recaptat durant la primavera de 1639 a "(...) 1.180 fochs trahent-ne deu per cent per los pobres a rahó de 15 sous y onse per foch per las ditas fortificacions" (58). Els Jurats també consignen l'esdeveniment en termes semblants "(...) havent-ne deduit del numero dels fochs de dita Universitat deu per cent per los pobres y miserables conforme serie y thenor de dita Real Pragmàtica" (59). Podem, doncs, considerar que aproximadament un 10 % de la població integraria aquests grups marginals? Francament, se'ns fa molt difícil doncs, a part del fet en si mateix poc decisiu de la diferència cronològica entre 1631 i 1639, no hi ha cap garan-

(56) A.M.G., *Manual d'Acords*, 1599, f. 93-93', Ordenació dels Adjunts del Morbo de 14 de juny de 1599.

(57) PIKE, Ruth *Aristócratas y comercian-*

tes. La sociedad sevillana en el siglo XVI, Barna. (Ariel), 1978, pp. 167-228.

(58) REAL, Jeroni de, *Crònica...*, f. 17-18.

(59) A.M.G., *Manual d'Acords*, 1639, f. 49'-50.

tia que l'apreciació dels Jurats estigués basada en algun tipus d'enquesta. Es tractaria, en tot cas, d'una convenció probablement qualitativa, que respondria a un estat d'opinió generalitzat.

Ara bé, en aquest cas no ens cal necessàriament conèixer el percentatge total de pobres i declassats sobre la població global, no és decisiu precisar si aquest "deu per cent" del Jurats és realment un 8 % o un 11'5 %, per exemple. Les particularitats de les fonts que hem emprat, nascudes d'una situació de manca de subsistències i compilades amb finalitats de racionament, abonen la hipòtesi que una gran part d'aquest "deu per cent" ja es trobaria inclòs en els 1.290 focs laics documentats més amunt. És obvi que els més desposseïts serien els que tindrien major interès que els oficials de la ciutat els incloguessin a la llista que els hauria de possibilitar l'accés al blat que no haurien pogut aconseguir d'altra manera.

A més, una detinguda revisió dels llistats de la "Descripció" (Apèndix 1-A) ens mostra que hi són incloses moltes persones que no apareixen en cap de les dues relacions més properes que he pogut localitzar, de 1636 i 1637, les quals tenen una finalitat molt diferent (60). També hi trobem els diferents hostals (Apèndix 1-A, N.ºs 4, 90, 101, 150, 492, 586 i 917) amb expressió dels seus ocupants, llocs on devia residir-hi una part apreciable de la població de pas per la ciutat.

Caldria, per això, dirigir les recerques cap als individus que, per raons diverses, és segur que no poden estar inclosos en els 1.290 focs esmentats i així evitar el perill d'inflar artificialment la xifra dels gironins de 1630-31 amb duplicacions. Al meu parer, hi hauria tres institucions els membres de les quals es trobarien en la situació descrita: l'Hospital de Santa Caterina, el bordell i la presó. I aquesta constatació no és solament una apreciació subjectiva, sinó que es fonamenta en la mateixa filosofia inspiradora de la política municipal en el terreny de l'ordre públic: concentrar els elements asocials i separar-los de la resta de la comunitat.

Sense entrar en qüestions de detall, podem afirmar que per les autoritats de l'època els que vivien en l'ociositat, dedicats al vici i al furt, eren una font de preocupació per dos motius bàsics: perquè eren els principals candidats a engruixir les partides de bandolers i, per tant, augmentar el principal i primer maldecap dels oficials reials, i perquè en aquestes activitats, sobretot en el joc, es produïen les majors ofenses a Déu per les blasfèmies i renecs que amb prodigali-

(60) Per a la relació de 1636, vegeu la nota 33. La de 1637, a A.M.G., *Manual d'Acords*, 1637, f. 118-140, de 31 de setembre de 1637, intitulada *Descripció de totes las armas que*

son en Ciutat axi de foch com altres, y de totas las perçones qui son per pendre armes per defensa de la terra.

tat proferien els homes i dones de mal viure (61). Les ordinacions i bans de policia de la segona meitat del segle XVI i la primera del XVII descriuen un veritable "cicle de la marginació" on s'hi integren els rodamons, els jugadors d'atzar, les prostitutes, els alcavots, els lladres i tants d'altres, i la seva intencionalitat és ben palesa: agrupar-ne el major nombre i separar-los de les persones honrades. Els pobres, vagants i mendicants sense llicència a l'hospital, les prostitutes al bordell, els delinqüents a la presó. Aquests intents es repeteixen amb una periodicitat gairebé cíclica, demostrant que es tractaven d'actituds fortament arrelades en la societat. Per exemple, el 2 d'abril de 1590, els Jurats "(...) deslberen y ordenen que desta hora en avant totes les dones vils y deshonestes que viuen y viuran per avant de aquest guany desonest en la present ciutat y batllia de Girona, dins sis dies pròxims hagen de exir dels carrers ahont habiten y se hajan de posar en lo lloch públic ja per semblants dones en esta ciutat dedicat o de exir dins dit termini de dita ciutat y batllia de Girona sots pena de cent assots" (62).

Però, en el moment que ens interessa, a principis dels anys 1630, la institució del bordell sembla estar en decadència a causa de les pressions de l'Església o per altres raons que desconeixem. Després d'una etapa de floriment de "(...) la casa o lloch del publich, o partit desta ciutat (...)" (63) durant els darrers decennis del segle XVI (64), en els mes de setembre de 1598 comença a concretar-se una seriosa temptativa de tancar-lo comanada pel bisbe, Francisco Arévalo de Zua-zo, que acabava de prendre possessió de la seva seu, i els frares del convent del Carme. Dirigeixen una petició al Consell General demanant que es tanqui o es canviï de lloc "(...) porque dit publich esta molt indecentment alli ahont vuy dia sta", prop dels convents de Predicadors, de la Mercè, dels Carmelites i del col·legi de Sant Martí Sacosta i junt a on solien passar les senyores que anaven a fer les estacions a dits convents "(...) les quals entenen y senten les maltats y soltures ques fan en dit partit" (65).

Les gestions del prelat, portades a les més altes instàncies, donen el fruit desitjat i arriba a Girona una Reial Ordre, datada a Valladolid el 7 d'abril de 1602, que mana traslladar el bordell a "(...) algun extremo de dicha ciudad que esté apartado donde no aya concurso de gente, como se haze en otras partes, ni lle-gue al dicho monasterio (del Carme) ni a otros de quatrocientos passos al con-torno (...)" (66). La sentència del rei és salomònica. No nega als Jurats la necessi-

(61) Els textos que posen en relleu aquestes idees conductores de la política d'ordre públic són innombrables. És interessant, per la seva extensió i detall, la *Crida ordinària del Jutge Ordinari de Girona* del 26 de febrer de 1569, que es troba a A.M.G. *Libro que contiene los Bandos de policia de las autoridades de Gero-na, Reales disposiciones contra los bandoleros y la formación de las Beguerias del Principado para los Somatenes*, f. s/n. També és significativa l'*Ordinació contra Jochs* d'l de juliol de 1633, en el *Manual d'Acords* del mateix any, f. 88'-89'.

(62) A.M.G., *Manual d'Acords*, 1590, f. 28'-29, «Contra dones deshonestes».

(63) A.M.G. *Manual d'Acords*, 1598, f. 71.

(64) En aquest terreny solament disposem del clàssic CHÍA, Julián de, *La festividad del Corpus en Girona* Girona (Imprenta y Librería de Paciano Torres) 1895, Apèndix II, pp. 189-233.

(65) A.M.G., *Manual d'Acords*, 1598, f. 71-72.

(66) A.M.G., *Manual d'Acords*, 1603, f. 47.

tat de mantenir el bordell, com es fa a totes les ciutats de la Corona, per tal d'assegurar l'ordre públic i l'estabilitat, però mana que es basteixi fora d'un radi de 400 passes a l'entorn de qualsevol convent. Això, en una ciutat com Girona on, dins el limitat perímetre de les seves muralles, els convents gairebé es tocaven, equival a negar implícitament la seva instal·lació, donant raó a les autoritats diocesanes.

Malgrat això, els Jurats persisteixen, conscients de la importància de l'afer. Abans de l'arribada de l'ordre reial han decidit tirar endavant un curiós intent de municipalització del prostíbul "(...) doncs convé molt a la ciutat fer-se senyora de les coses públiques" (67), i han comprat el dret exclusiu de parar bordell al preu de 200 lliures al seu anterior propietari, Mossèn Bartomeu Oliva, prevere i beneficiat de la Seu de Girona (!!!) (68). Més tard comencen les gestions per trobar-li nou emplaçament i, finalment, després d'una consulta als teòlegs i juristes més eminents de la ciutat (69) és reobert, a principis de 1604, en una casa del carrer de Cugussach, probablement part de l'actual Travessia de Canaders.

No sabem quines varen ésser les primeres peripècies del nou bordell, ara propietat del municipi, però de nou degueren haver-hi dificultats a partir de 1611, data de l'erecció del convent de Sant Francesc de Paula en els terrenys veïns. En un text de 1613 es diu que "(...) la Casa pública que la Ciutat feu en lo Burch de Cuguçach y que vuy en dia non tira ninguna utilitat per no sary donas (...)" (70) es cedeix a l'esmentada comunitat de Sant Francesc perquè aquesta pugui ampliar les seves instal·lacions.

Així, doncs, en els anys 1630-31 no és probable que existís cap prostíbul com a tal. L'intent municipalitzador havia fracassat i, a partir de 1613, la documentació és hermètica sobre el particular. Tot fa pensar que la prostitució s'hauria continuat exercint de forma incontrolada i autònoma ja que, el 3 d'abril de 1631, es fa pública una ordenació "(...) conciderant lo temps tant llastimós que tenim tots axi per falta de mantiniments com també per lo mal contigiós que de nou nos amanassa en la part de França, per llevar abusos y pecats ques cometen per causa de tantas donas profanas axi foresteras com de la ciutat (...)" es decreta el "(...) desterrament de la ciutat y vegueria de totes les dones escandalosas y profanes, axi foresteres com de la terra" (71).

Per tant, estem en condicions d'afirmar que, tancat el bordell i decretada l'expulsió de les dones públiques, no ens cal agregar cap altra partida per aquest concepte al nostre còmput dels habitants de Girona. Qui no hagués seguit l'ordre de desterrament figuraria en les llistes més amunt esmentades o restaria

(67) A.M.G., *Manual d'Acords*, 1598, f. 71-73.

(68) A.M.G., *Manual d'Acords*, 1601, f. 132'-133.

(69) A.M.G., *Manual d'Acords*, 1604, f. 37'-38 i 39-39'.

(70) A.M.G., *Manual d'Acords*, 1613, f. 81'.

(71) A.M.G., *Manual d'Acords*, 1631, f. 55.

reclós a l'hospital, ja que aquest procediment era emprat amb certa assiduitat per les autoritats, com es va fer el març de 1638 "Per lo que (...) qui esta y habita en casa de Octavi Ballaster, serraler, en lo carrer de las Ballesterias, axi ab son modo de viure y estar en la casa que esta, com altrament, causa molt escàndol (...), deslberen y ordenen que el Honorable sots-batlle de dita ciutat aporte a dita... en lo hospital de la Misericòrdia afi y efecte que cessen dits escàndols" (72).

De l'Hospital de Santa Caterina, donat que els estudis realitzats fins ara toquen aspectes generals del funcionament d'aquesta importantíssima institució (73) i encara no comptem amb cap treball entorn del funcionament de la beneficència de l'època (Pia Almoïna,...), haurem d'acceptar la referència que ens dona la "Crònica" de Geroni de Real quan ressenya, el 12 de febrer de 1637, que "Se obri lo Hospital de Misericòrdia ab molt gran aplauso y gent de tota la Ciutat y dins pochos dies hi hague entre tot genero de pobres cent y vint, creant-se administradors Don Francisco Desbach y Jaume Camps" (74).

Finalment, és difícil donar referències segures del nombre d'ocupants de la presó local. Aquesta, de dimensions reduïdes, estava comanada per un escarceller i acollia els ciutadans que havien comès algun delictes contra les ordenacions municipals o contra la convivència pacífica, ja que els casos criminals més greus passaven a la jurisdicció del veguer o eren jutjats a la Reial Audiència de Barcelona.

Les detencions no solien ésser gaire freqüents i restaven consignades al Manual d'Acords sota l'epígraf "Ordinació contra...", on s'hi feia constar el nom de l'infractor, l'ordre de captura, el delictes i, en algunes ocasions, la data de la posta en llibertat. En el Manual de l'any 1631 s'hi esmenten 7 detencions (75), però com que les condemnes rarament superaven els 20 o 30 dies, no és probable que el nombre de presos en el moment del nostre còmput passés d'uns 2 o 3.

Si fem una recapitulació de les dades que s'han anat aportant en tot aquest capítol (Quadre n.º 3), arribem a la conclusió que la població de Girona a mitjan 1631 estaria integrada per uns 1.500 focs, corresponents a 5.900-6.000 persones.

(72) A.M.G., *Manual d'Acords*, 1638, f. 27-28.

(73) Cf. el monogràfic de la *Revista de Girona*, n.º 89, 4.º trimestre de 1979.

(74) REAL, Geroni de, *Crònica...*, f. 1.

(75) A.M.G., *Manual d'Acords*, 1631, fols. 29, 39, 67, 68, 110, 147 i 151.

Quadre n.º 3

HABITANTS DE LA CIUTAT DE GIRONA (1631)

	<u>FOCS</u>	<u>PERSONES</u>
Laics.	1.290'-	4.807'-
Ecles. seculars	190'-	-
Ecles. regulars	14'-	350'- aprox.
Hospital i presó	2'-	120'- aprox.
TOTAL. . . .	1.496	5.900-6.000 aprox.

Evidentment, per arribar a aquesta conclusió suposem que les llars eclesiàstiques estarien integrades, per raó del celibat, per un nombre més reduït d'individus que les llars laiques, però hem optat per no utilitzar cap multiplicador, que en tot cas estaria triat a l'atzar. Així, sigui quin sigui el nombre promig de persones que conviuen amb cadascun dels 190 clergues (parents, servents, etc.), la suma de tots aquests acostaria el nombre de persones documentades (4.807 + aprox. 350 + aprox. 125 = aprox. 5.282) a la xifra arrodonida de 5.900-6.000.

IV. La família a la Girona del segle XVII.

Segurament, una de les revelacions més remarcables que ens fa la documentació emprada en els capítols anteriors és la que fa referència al tamany de la família gironina de fa 350 anys. Així, pot afirmar-se que en aquesta època el promig d'ocupants de les llars de la ciutat se situa perceptiblement per dessota de les 4 persones (76). Aquesta constatació, que hauria semblat increïble als historiadors de fa més de vint anys (77) avui ja ha estat feta per diverses zones geogràfiques de la península ibèrica, de manera que Bernard Vincent, el 1976, podia elaborar el següent quadre-resum de les investigacions sobre el particular fetes fins a la data.

(76) Vs. més amunt. Quadre n.º 1.

(77) Hom solia pensar que la família normal en època pre-industrial era molt més àmplia i nombrosa que avui. Santiago SOBREQUÉS, a "Població i societat a la Girona de la Baixa Edat Mitjana", estudi inclòs en el recull

Societat i estructura política de la Girona Medieval, Barna. (Curial), 1975, p. 18, article escrit poc abans de 1951, diu «(...) segons els cens de 1940 rectificat el 1943, Girona tenia 5.893 focs i 30.364 habitants. I probablement el 1462 les famílies eren més nombroses que no pas avui».

Quadre n.º 4

NOMBRE MITJÀ DE PERSONES PER FOC (78)

<u>LLOC</u>	<u>DATA</u>	<u>COEFICIENT</u>
GRANADA	1561	3'97
SEVILLA	1561	4'53
SALAMANCA (Parr. de St. Tomàs)	1598	3'20
GRANADA (Parr. de l'Alhambra)	segle XVII	3'20 - 4'16
Regne de GALÍCIA	1708	3'76
XALLAS (Galícia)	1708	4'10

En la mateixa línia, Ricard García Càrcel, en una síntesi recent, afirmava que «La familia española del Antiguo Régimen sería, como la europea, corta de componentes. El número medio de personas por hogar o fuego en España fue de cuatro (...)» (79).

Per a Catalunya gairebé no disposem de referències semblants, però el fet que Manuel Riu i Manuel Segret documentin promigs de 3'69 i 4'01 persones per llar el 1490 i el 1527, respectivament, a Sant Llorenç de Morunys (80) i les observacions que aquí fem entorn de la Girona de 1631, ens suggereixen que aquest fenomen general també es reproduiria a Catalunya, sense que sigui possible generalitzar gens ni mica abans de comptar amb els estudis locals suficients.

El que és efectivament cert és que en la Girona de principis dels anys 1630 les famílies tindrien, en general, un nombre certament curt de components, inferior a quatre.

Això no cal identificar-ho amb l'anomenat "coeficient multiplicador" que els especialistes en demografia històrica utilitzen per a convertir el nombre de famílies d'una comunitat en habitants quan solament coneixen la primera d'aquestes dades (81). Aquest és un promig estadístic i abstracte, mentre que nosaltres estem parlant d'una mesura que, encara que igualment estadística, és real i persegueix una finalitat diferent (82). En el nostre còmput, el coeficient multiplicador de la població gironina considerada seria de 4 (5.900-6.000 habs. aproximadament 1.500 focs), mentre que hem vist com el tamany mitjà de les unitats familiars era de 3'73 persones.

(78) VINCENT, Bernard. "Récents travaux de Démographie Historique en Espagne (XIV-XVIII siècles), a *Annales de Démographie Historique*, 1976, p. 483.

(79) GARCÍA CÁRCCEL, Ricardo. "Pautas de conducta de la familia española", a *Historia 16*, n.º 57, gener 1981, p. 49.

(80) SEGRET, Manuel i RIU, Manuel. "Una villa señorial catalana en el siglo XV:

Sant Llorenç de Morunys", a *Anuario de Estudios Medievales*, 6 (1969), Barna. p.361.

(81) Cf. BUSTELO y GARCÍA DEL REAL, Francisco. "La transformación de vecinos en habitantes, el problema del coeficiente", a *Estudios Geográficos*, 1973, pp. 154-164.

(82) VINCENT, Bernard, op. cit., pp. 483-84.

QUADRE N.º 5. NOMBRE DE MEMBRES PER FAMÍLIA A GIRONA (1631)

BARRIO O CARRER	SENSE DADES	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	MÉS DE 10
Ciutadans	-	3	4	4	3	4	-	-	1	-	1	-
Pl. Oli, St. Martí i Predicadors	-	1	7	5	6	7	3	2	-	-	1	-
Força, Seu i St. Cristòfol	-	-	7	5	4	3	3	1	1	-	-	-
Portal de la Barca	-	2	14	6	12	7	2	1	1	-	-	1
Pl. i devallada St. Feliu	-	4	12	13	10	4	4	7	3	2	-	-
Ballesteries	-	2	9	12	15	9	9	5	1	3	-	-
Burg i Pl. ST. Pere	1	1	19	16	16	5	-	-	1	-	-	1
Port. Verge Maria	-	-	7	7	7	4	2	-	-	-	-	-
Pedret	1	9	17	27	10	9	5	4	1	1	1	-
Pont Major	-	2	9	12	9	1	2	5	1	2	-	-
Port. Carne i Mercè	1	5	14	8	11	5	5	-	-	-	-	1
Vern, Port. Àngel i St. Antoni	-	2	7	11	2	6	1	1	-	1	-	-
Esparters, Abeuradors i Cap del Pont	-	1	7	10	2	7	4	1	-	1	-	1
Argenteria i Pl. Cols	3	2	4	6	8	11	16	9	-	1	1	4
Cort, Pescateria, Mercaders i Ferreria Vella	-	5	7	11	14	11	6	1	3	2	2	-
Pl. Vi i Albereda	-	1	3	3	6	6	2	-	1	2	1	1
Carrerons de l'Albereda	1	4	12	10	13	5	2	-	-	-	-	-
Carrer Nou i entons	-	6	18	16	10	5	3	2	1	-	-	-
St. Francesc i Fontanilles	-	-	12	17	7	6	3	-	1	-	-	1
Pl. d'en Vila i Ginesta	-	-	11	11	6	9	2	1	-	1	-	-
Cugussac	-	-	6	6	5	-	2	-	-	-	-	-
Canaders i Pago	-	4	14	25	18	7	1	-	-	-	-	-
Mercadal devall	-	2	11	6	1	-	1	1	1	-	-	-
Pl. i Cementiri del Mercadal	-	7	23	21	10	11	4	2	1	-	-	-
Figaroles i St. Agustí	-	8	16	15	10	8	-	1	1	-	-	-
St. Llúcia, Rosa, Llop i St. Pere	1	4	11	11	6	3	1	2	1	-	-	-
Fora Murs	4	-	2	2	-	2	-	1	1	-	1	-
TOTAL	12	75	283	296	221	155	83	47	21	16	8	10

Font: A. M. G., "Manual d'Acords" 1631, f. s/n.

Tampoc no és possible afirmar precipitadament i amb lleugeresa que ens trobem davant d'una societat on és majoritària la família nuclear, tal com succeeix en l'actualitat. Així ens ho pot fer pensar el fet constatat que la majoria de les llars gironines estessin ocupades per 3 o 4 persones, (83) i també la majoria de les observacions fetes darrerament per demògrafs de diferents països, però les observacions quantitatives han d'ésser correlacionades amb estudis qualitius (sobre sistemes de parentiu, règim matrimonial, morfologia dels habitatges, etc.) per poder determinar-ho, i aquests encara ens manquen.

IV. 1/ La distribució urbana de les famílies gironines

Encara que, com s'ha dit, el tamany mitjà de les agrupacions familiars gironines fos de 3'73 persones, la seva distribució en els diferents indrets de la ciutat palesa forts contrastos i desequilibris remarcables (84). Els coeficients més baixos es concentren en els districtes del Mercadal i, en general, de la perifèria de l'urbs. A Figaroles-Sant Agustí, Canaders-Pago, Plaça del Mercadal, Cugussach, Carrer Nou (actualment carrer Nou del Teatre) i tot el Burg de Sant Pere, s'hi concentren els valors més baixos de la distribució, entre 3 i 3'30, éssent també aquests els barris on hi trobem major nombre de famílies d'una sola persona (normalment, vídues sense fills). Contràriament, la composició numèrica de les famílies és notablement més elevada en els sectors centrals, a Argenteria-Plaça de les Cols (Actualment Rambla de la Llibertat), Plaça del Vi-Albereda i Cort-Pescateries-Mercaders-Ferreria Vella, amb valors clarament superiors a 4 i que arriben al màxim en el que podríem anomenar centre comercial de la ciutat (5'48 a l'Argenteria-Plaça de les Cols), predominant-hi les famílies de 5 i 6 persones (85).

En els Quadres n.ºs 1 i 5, podem apreciar amb detall els termes d'aquest repartiment desigual. El Gràfic n.º 1 representa de forma esquemàtica aquestes dades sobre el plànol de la Girona vella, dibuixant la distribució de tipus concèntric que més amunt hem descrit. Cal matisar que, per les característiques de la documentació emprada, els coeficients d'alguns districtes propers a la Rambla, com són el Carrer dels Ciutadans, els de la Força. Albereda i la Plaça del Vi, presenten valors defectius, puix que hi manquen un cert nombre de famílies d'alta posició social que, precisament, es caracteritzen per un alt nombre de membres.

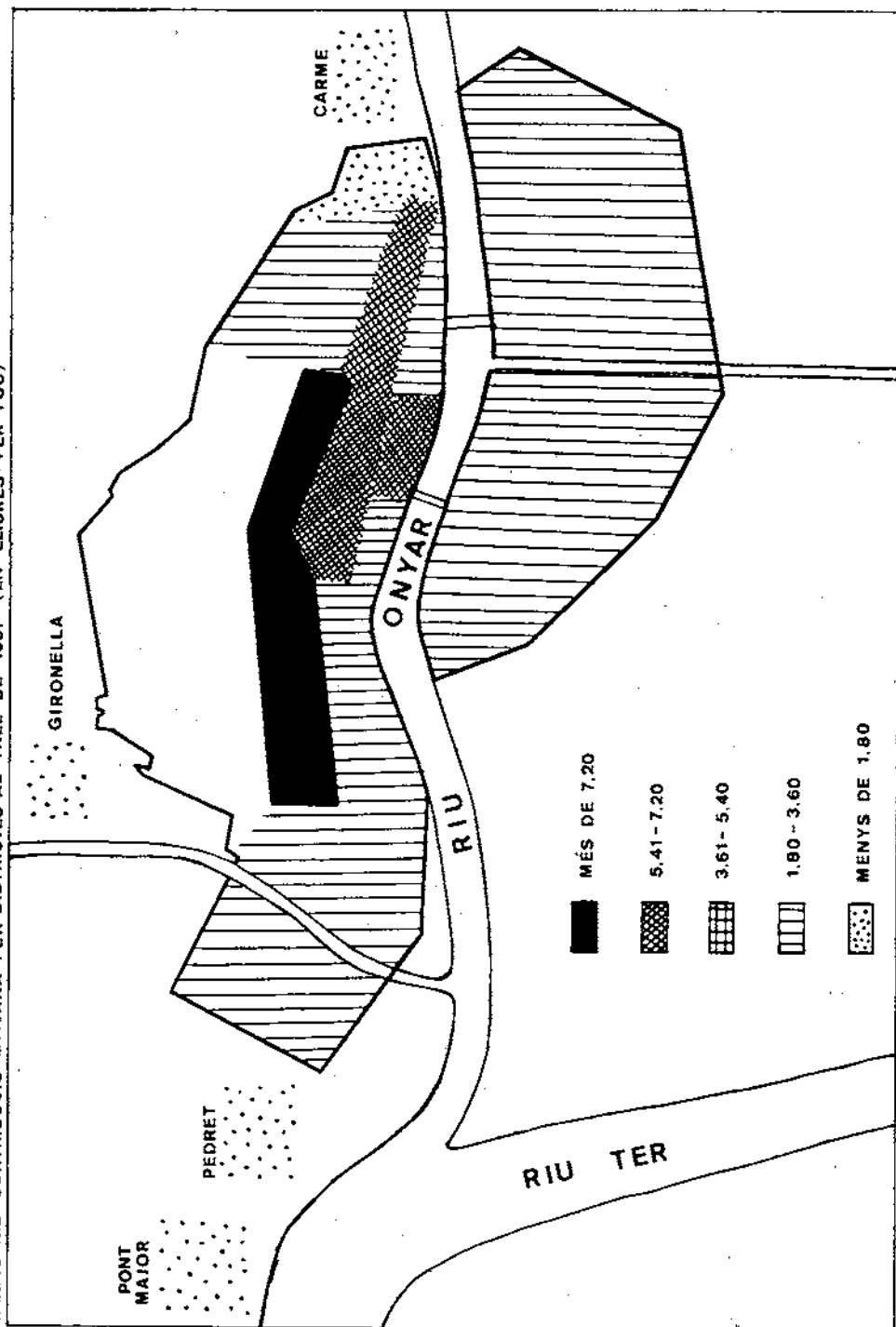
Immediatament, hom es veu temptat a fer una constatació que sembla ben evident: existeix una relació directa entre la grandària de les famílies i la seva posició econòmico-social. Les cases nobles, dels burgesos importants, dels grans mercaders i negociants o dels artesans enriquits, que viuen en la seva majoria en el centre de la ciutat, als envolts de la Casa de la Vila, poden mantenir un nombre més elevat d'individus que la resta. En principi, aquesta afirmació sembla

(83) Vs. Quadre n.º 5.

(84) Vs. Quadre n.º 4.

(85) Per a una visió de conjunt, vegeu el Gràfic n.º 1.

GRÀFIC N.2: CONTRIBUCIÓ MITJANA PER DISTRICTES AL TALL DE 1651 (EN LLIBRES PER FOC)

una tautologia, però cal preguntar-se el perquè, cal indagar si aquest fet implica una diferència de comportament demogràfic entre els diferents sectors socials.

Abans d'això, cal demostrar sobre el paper la correlació entre nivell econòmic i dimensions de la família. Encara que sigui molt rar trobar qualsevols elements estadístics que ens donin a conèixer amb un cert detall el nivell de renda o de riquesa particulars en aquesta època, podem prendre com a punt de referència la talla que Josep Clara publica en aquest mateix volum (86), datada el 1651. La seva utilitat rau en el fet que les contribucions pagades per cadascun dels veïns que s'hi relacionen depenen del seu nivell de riquesa, distribuïnt-se en un ample ventall que va des d'1 a 50 lliures i no pas, com era el costum, en quatre grans grups segons l'adscripció jurídica a cadascun dels quatre estaments o braços (militar, major, mitjà i menor). El Quadre n.º 7 en relaciona les mitjanes de cada districte o barri en què són agrupats els contribuents en el document (87), mentre que en el Gràfic n.º 2 es representen aquestes dades sobre el plànol de Girona.

Significativament, la mitjana de les contribucions al tall de 1651 de la majoria dels districtes se situa per dessota del valor general de 3'60 lliures per foc. I en aquests grup majoritari hi trobem tot el Mercadal, als carrers del barri de la Barca, Pedret i el Pont Major, les zones properes al Portal del Carme, en general de la perifèria de la ciutat. Per contrast, els districtes cèntrics depassen considerablement la mitjana general. La Plaça de les Cols, vertader centre econòmic de la Ciutat i residència dels negociants i artesans importants, paga per terme mig 5'55 lliures per foc. Els carrers entre la Plaça de les Cols i el carrer de Ciutadans, 5'54, la Plaça de Vi i carrer de l'Albereda, 6'89, el carrer dels Ciutadans, 8'49, i el carrer de la Força, 11'09. Aquesta representació de la distribució de la riquesa, encara que amb limitacions, ens dibuixa un panorama molt fidel a les intuïcions que hom podia fer-se sobre el particular.

Comparant aquest gràfic n.º 2 amb el n.º 1, pot apreciar-se una claríssima correlació entre el nivell econòmic de les famílies, significativament concentrades per barris com és propi de la societat d'antic règim, i el nombre de membres d'aquestes. Els valors alts d'ambdues variables resten concentrats en la part central del clos emmurallat de la riba dreta de l'Onyar, i els valors baixos a la perifèria i els ravals.

Aquesta correlació entre nivell econòmic i grandària de la família també pot ésser apreciada a través del mateix llistat de la relació de 1631 tantes vegades esmentada. Hi ha, però, un inconvenient, i és que els oficis dels caps de família ens diuen ben poc per ells mateixos. Com es pot saber si un pareire és un mo-

(86) CLARA, Josep. "La ciutat de Girona a mitjan segle XVII" a *Revista de Girona* n.º 94, 1.ª trimestre de 1981, pp. 1-18 (inclòs també en aquest recull).

(87) En aquest quadre, la tercera columna ("Pagament per Foc") que és el cocient dels

valors corresponents de la 1.ª i 2.ª, en alguns casos no es correspon exactament amb el resultat d'aquesta operació matemàtica. Això es deu al fet que no disposem de la contribució d'alguns dels focs relacionats en el tall per ésser aquesta dada il·legible a l'original.

dest artesà que treballa sol en el seu obrador o és un poderós home de negocis que controla bona part del tràfec de llana de la ciutat? Com pot distingir-se el sastre que proveeix els guarda-robes de les millors cases locals del que subsisteix posant pedaçs a la roba de la seva reduïda clientela?

En tot cas, una ullada als titulars de les famílies nombroses de la dita relació, ordenades de major a menor en el Quadre n.º 6, és il·lustrativa. Entre els deu primers hi trobem, a part de tres hostals (Apèndix n.º A-1, núms. 492, 101, 586) que no deuen ésser confosos amb famílies convencionals pel seu caràcter d'establiments públics, al Veguer i al Batlle, alts funcionaris representants de l'autoritat reial a la Vegueria i la ciutat, a més de dos argenters, dos adroguers i un sabater. Entre les unitats familiars situades entre els llocs 11 i 20 per ordre de magnitud, podem veure-hi el Jutge ordinari de la Cort Reial, quatre ciutadans

QUADRE N.º 6. FAMÍLIES DE MÉS DE 8 MEMBRES A GIRONA (1631)

N.º D'ORDRE A L'APÈNDIX I-A	NOM	N.º DE MEMBRES	CARRER O BARRI	PROFESSIÓ DEL CAP DE CASA
492-Darana i los estadants		21	Port. Carme	Hostal
606-Tapiolas		13	Pl. Cols	Adroguer
632-Mestres		12	Argenteria	Sabater
101-Marcillo		11	Port. Barca	Hostal
280-Vergonyós		11	St. Pere	Adroguer
586-Tredonas, estadanter		11	Cap del Pont, Esparters i Abeuradors	Hostal
634-Tagell		11	Argenteria	Argenter
637-Cases		11	Argenteria	Argenter
720-Lo Sr. Batlle		11	Pl. Vi i Albereda	Batlle
843-Lo Sr. Joan de Maïgar		11	St. Francesc i Fontanilles	Veguer
11-Pere Balla		10	Ciutadans	Causídic
35-Casadevall		10	Pl. Oli, St. Martí i Predic.	Notari
420-Papell		10	Pedret	Moliner
626-Soler		10	Pl. Cols	Sabater
674-Puig		10	Cort, Pescateries i Merc.	Possib. Ciutadà
689-Franch		10	Cort, Pescateries i Merc.	Paraire
718-Mr. Rafel Prats		10	Pl. Vi i Albereda	Ciutadà
1.222-Antich Viuet		10	Fora Murs	Ciutadà
141-Prats		9	Pl. i Devallada St. Feliu	Possib. Ciutadà
173-Cabanyes		9	Pl. i dev. St. Feliu	Dr. en Drets i Jutge Ordinari
217-Ballester		9	Ballesteries	Manyà
235-Orador		9	Ballesteries	Manyà
237-Roca		9	Ballesteries	Corder
248-Camós		9	Ferreria Vella	Sastre
422-Refart		9	Pedret	Moliner
462-Jaume Joan		9	Pont Major	Calsater

470-Roca	9	Pont Major	Ferrer
539-Sanmartí	9	Port. Àngel, Vern, St. Antoni	Mestre de cases
590-Puig	9	Cap del Pont, Esparters i Abeuradors	Sabater
602-Pere Bassa	9	Pl. Cols	Botiguer de draps
694-Padriyà	9	Cort, Pescateries i Merc.	Abaixador
704-Don Ramon Xammar	9	Pl. de Vi i Albereda	Noble
726-Esteve Puigjaner	9	Pl. del Vi i Albereda	?
913-Salvany	9	Pl. d'en Vila i Ginesta	Brodador
13-Pasqual	8	Ciudadans	Causidic
58-Curus	8	Força	Droguer
90-Oliver	8	Portal de la Barca	Hostal
150-Llunés amb los stadans	8	Pl. i devallada de St. Feliu	Hostal
168-Janer	8	Pl. i devallada de St. Feliu	Fuster
174-Guilleumes	8	Pl. i devallada de St. Feliu	Sabater
241-Bonet	8	Ballesteries	Manyà
281-Font	8	St. Pere	Carnicer
418-Miquel Vivas	8	Pedret	Esparter
450-Moliner	8	Pont Major	Escrivent
666-Ramon	8	Cort, Pescateries i Mercaders	?
699-Miró	8	Cort, Pescateries i Mercaders	Corredor de coll
701-Albrell	8	Cort, Pescateries i Mercaders	Passamaner
705-Verdalet	8	Pl. del Vi i Albereda	?
811-Broy	8	Carrer Nou i entorns	Mestre de cases
856-Lo Sr. Francesc Prats	8	St. Francesc i Fontanilles	Ciudadà
1.016-Lo Sr. Sotsveguer	8	Mercadal devall	Sotsveguer
1.060-Lo Sr. Vilanova	8	Pl. i Cement. del Mercadal	Donzell
1.177-La Sra. Çaconomina, vda.	8	Figaroles i St. Agustí	Vda. de Donzell
1.202-Geroni Xamins	8	Sta. Llúcia, Rosa, Port. St. Pere	Músic
1.217-Espital	8	Fora Murs (St. Daniel)	?

honrats, un notari, un causidic, un moliner, un paraire i un altre sabater. La tendència és ben palesa.

Ara bé, cal fer esment de dues circumstàncies imputables a la qualitat de les fonts que distorsionen una mica la lectura comparada dels gràfics 1 i 2. La primera és la impossibilitat de reduir els districtes que ens donen els documents a unitats homogènies i exactament representables sobre el paper. En aquests casos sempre sol presentar-se el problema insalvable de la manca d'especificació de les fonts i l'agrupament de les llistes en àrees urbanes mal definides que no permeten més que una representació esquemàtica sobre el plànol, com la que s'ha fet. Ningú no pot dir exactament quins límits precisos poden tenir unitats com "Portal de la Verge Maria i los entorns" o "Carrerons de l'Albereda qui pujan a la Mercè". A més, cada document adopta divisions lleugerament diferents.

L'altra dificultat rau en un fet que ja hem comentat. Les dades que serveixen de base per a la realització del Gràfic n.º 1 són incompletes pel que fa als districtes on viuen les famílies nobles i d'alguns ciudadans honrats.

QUADRE N.º 7. CONTRIBUTIÓ MITJANA PER FOC AL TALL DE 1651

SECTOR	FOCS	PAGAMENT TOTAL (en ll.)	PAGAMENT PER FOC
Pl. del Vi-Albereda	49'-	303'-	6'89
Carrer Nou	41'-	80'-	2'00
Vern-Port. Carme	12'-	16'-	1'33
C/. del Carme-Hospital	22'-	32'-	1'45
Voltes dels Esparters	15'-	37'-	2'47
Ciudadans	47'-	382'-	8'49
Força	24'-	255'-	11'09
Llop, Angelet, Rosa, Sta. Llúcia	30'-	82'-	2'73
St. Pere	24'-	76'-	3'17
Portal de la Verge M. ^a	18'-	51'-	2'83
Pedret	44'-	69'-	1'57
Barca	30'-	104'-	3'47
Pl. St. Feliu	32'-	110'-	3'44
Ballesteries	76'-	186'-	2'45
Argenteria	35'-	92'-	2'63
Pl. de les Cols	46'-	255'-	5'54
Cort, Pescateries, Mercaders	74'-	437'-	5'91
Mercadal de Mont	124'-	256'-	2'08
Mercadal de Baix	80'-	228'-	2'85
Pont Major	45'-	74'-	1'64
Veïnat de Gironella	16'-	22'-	1'38
TOTAL	884'-	3.147'-	3'60

Font: A. M. G. Secció d'Estadística demogràfica. Talla de 1651.

IV. 2/ Família i dependents

Aquesta relació gairebé directa entre el volum de la família i l'estatus socio-econòmic de la mateixa s'explica en bona part per l'existència de dos grans grups de dependents: els servidors domèstics i els aprenents. El primer, compost per homes i dones que fan les feines de la llar i viuen en les cases de persones rellevants de la societat, provocaria un augment del nombre de membres de les famílies acabalades. El segon, integrat per joves fadrins, provinents de pobles forans i també de llars menestrals de la ciutat, que haurien de cercar ofici i oportunitats de vida fora del seu marc familiar original, ocasionaria una transferència d'efectius humans envers les cases dels artesans ben situats. Tot plegat provocaria que, per motius econòmics, unitats familiars que en principi seguirien unes pautes de conducta demogràfica semblants, a la fi tinguessin un tamany apreciablement diferent.

És indubtable que, en el cas dels servidors domèstics, la majoria d'aquests es concentrarien en les grans cases senyoriales. A Girona, el cas més extraordinari és el dels Agullana, que a la primera meitat del segle XVII hauria arribat a comptar amb prop de 30 persones al seu servei (88). Però, els llinatges que els seguien en importància i els habitatges dels ciutadans honrats no renunciaven de cap manera a aquesta distinció, que consideraven indispensable en funció de la seva alcúrnia.

No gensmenys, entre els components dels altres grups socials que comptaven amb suficients mitjans econòmics també estava prou estés el costum d'adoptar algun servidor. Ho prova una atenta lectura d'un dels pocs "Llibres del Forment" que s'han conservat fins avui (89) i que, a més, és l'únic dels de la sèrie del Botiguer Menor de la Botiga Comuna dels Forments de Girona, que era qui despatxava directament al públic i anotava amb detall cadascuna de les vendes de blat realitzades. Els primers mesos de 1643, en moments de penúria de subsistències, va realitzar-se un repartiment de tot el gra emmagatzemat en el pallol municipal i cadascuna de les lliurances varen ésser enregistrades per Jaume Andreu Vasselles, aleshores Botiguer Menor, en el llibre esmentat. Es dona la circumstància que la majoria dels beneficiaris varen anar personalment a recollir el que els pertocava, però en 70 casos hi enviaren un servidor.

A l'Apèndix n.º 3 hi hem relacionat aquests 70 servidors. Es tracta d'una xifra evidentment minoritària dins el conjunt dels 1.290 focs laics amb què comptava la ciutat, però pot ajudar-nos a treure algunes conclusions generals.

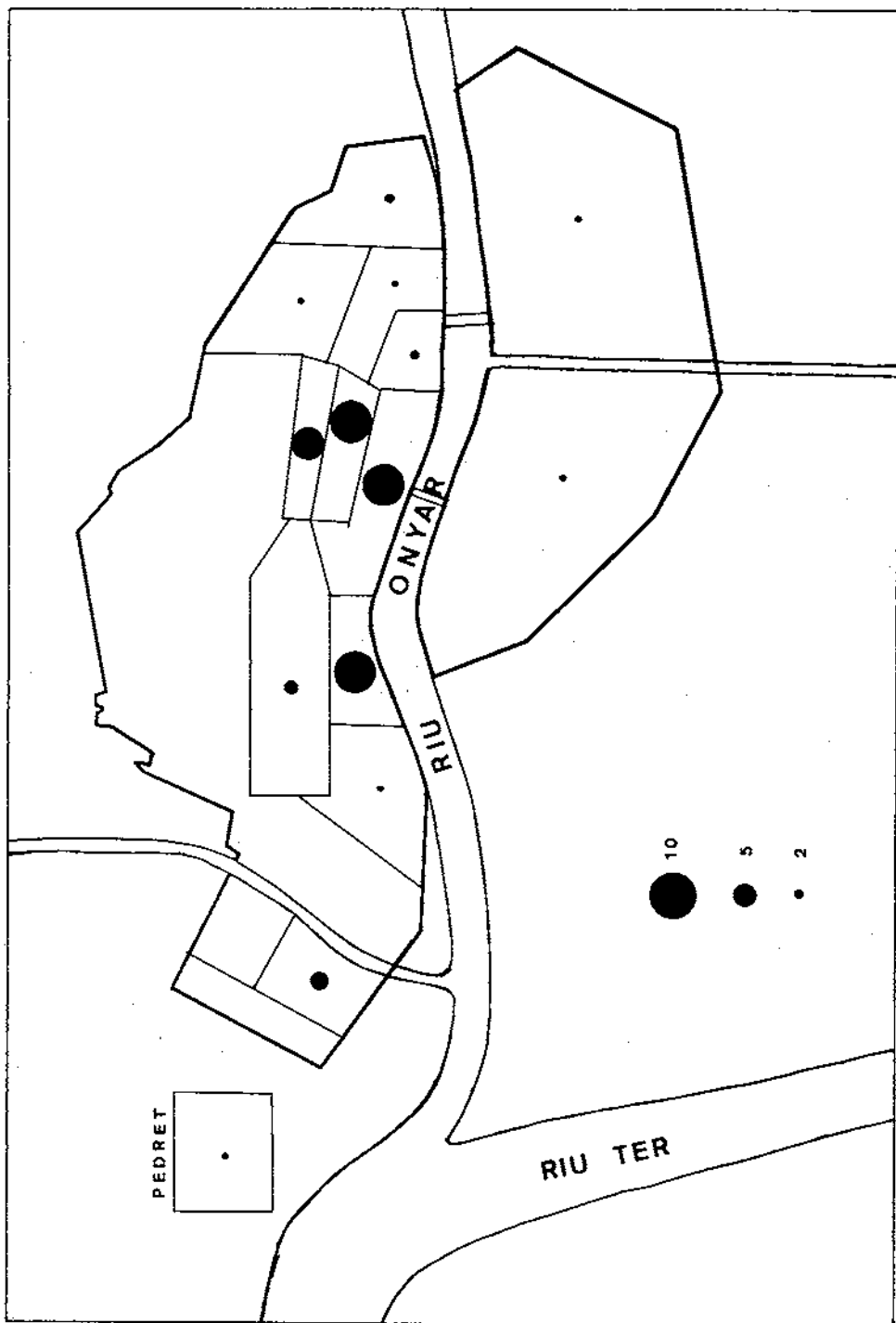
En primer terme, destaca el predomini femení (en la mostra hi trobem 53 dones i 17 homes) i encara alguns d'aquests 17 servents del sexe masculí poden ésser molt bé aprenents i no pas criats en el sentit estricte de la paraula. És el cas d'un tal Juan, que recull el blat per ordre d'en Salvanya, corder, (Apèndix n.º 3, n.º 19) o de Hieronym Sala, que ho fa a nom d'en Canosa, peroler (Ap. n.º 3, n.º 61). A més, sabem segur que en Manrasa (Ap. n.º 3, n.º 9) no és un servidor del Sr. Fontaina, sinó un bracer que feia feines eventuais per a la mateixa Botiga municipal (descarregar sacs, escombrar, etc). Quan es tracta de dones, sempre resta ben explícita la seva condició de criada i el fet que normalment solament es dongui el seu nom fa impossible la seva identificació. Pot-ser, un cas que mereix esment és el de les dues Mòniques (Ap. n.º 3, n.ºs 6 i 41), nom inèdit a Girona i que molt bé podria pertànyer a sengles esclaves.

En la majoria de les ocasions, aquests homes i dones servien a persones importants, nobles, ciutadans, juristes, metges o mercaders. En d'altres, els seus senyors eren homes de ben poca significació social (escudellers, tiraters, perolers,...), però hem de creure que amb una relativament còmoda posició econòmica.

(88) RIQUER, Martí de, op. cit., pp. 234-235.

(89) A.M.G., *Llibre del Botiguer Menor*, n.º 1, 1643-44.

GRÀFIC N.3: NOMBRE DE SERVIDORS DOMÈSTICS PER DISTRICTE A GIRONA (1643)

El que és més significatiu és la seva distribució geogràfica en la ciutat (Quadre n.º 8, Gràfic n.º 3) (90). El primer cop d'ull ens fa veure la concomitància que hem indicat repetidament: els barris del centre de la ciutat, que compten amb les majors densitats familiars i on els indicadors econòmics detecten els nivells de riquesa més alts, també concentren la major part dels criats i criades. Entre la Plaça de les Cols, el carrer de les Ballesteries i els carrers situats entre la Rambla i el carrer dels Ciutadans, amb 9 esments cadascun, i el carrer dels Ciutadans, amb 7, concentren prop del 40 % de la mostra considerada. Per contrast, al Pont Major, Sta. Llúcia i barri de la Barca, no n'hi ha cap, i als dos Mercadals, Sant Feliu, Pedret i altres, solament n'hi ha un.

QUADRE N.º 8: SERVIDORS DOMÈSTICS RELACIONATS EN EL "LLIBRE DEL FORMENT" DE 1643-44.

SECTOR	CRUATS	CRUADES	INDETERMINATS	TOTAL
Ciutadans	1	5	1	7
Força	-	3	-	3
Sant Feliu	-	-	1	1
St. Pere de Galligants	1	2	1	4
Pedret	-	1	-	1
Ballesteries	2	7	-	9
Argenteria i Pl. de les Cols	5	4	-	9
Cort, Pescateries, Mercaders i Ferreries Velles	2	6	1	9
Abeuradors i Esparters	1	1	-	2
Albereda i Cap del Pont	-	1	-	1
Carrers Nous i Mercè	-	1	-	1
Portal de l'Àngel, Vern i Portal del Carme	1	1	-	2
Mercadal de Baix	-	1	-	1
Mercadal de Dalt	-	-	1	1
Sense dades	4	10	5	19
TOTAL	17	43	10	70

Font: A. M. G., "Llibre del Botiguer Menor" n.º 1, 1643-44.

(90) Que ha estat establerta, ja que el document no ho especifica, per comparació entre el llistat de l'Apèndix n.º 3 i les dues llistes de caps de casa més properes cronològicament: el

Memorial... de 1636, citat a la nota 33, i el *Repartiment* de 1646, que es troba a l'A.M.G., *Llibre del Forment*, 1645-46.

QUADRE N.º 9. DISTRIBUCIÓ PER BARRIS DELS FADRINS I APRENENTS (1637)

SECTOR	CAPS DE CASA (1)	FADRINS I APRENENTS (2)	CAPS DE CASA % DEL TOTAL	FADRINS I APR. % DEL TOTAL	DEPENDENTS PER VEI (2) / (1)
Ciutadans	51'-	21'-	5'60	7'72	0'41
Força fins Sobreportes	18'-	12'-	1'98	4'41	0'67
Pl. St. Feliu	37'-	11'-	4'06	4'04	0'30
Ballesteries	63'-	22'-	6'92	8'08	0'35
Ferreria Vella	74'-	41'-	8'12	15'07	0'55
Pl. de les Cols	77'-	52'-	8'45	19'12	0'68
Devallada St. Feliu	49'-	10'-	5'38	3'68	0'20
Pl. St. Pere	48'-	10'-	5'27	3'68	0'21
Pedret	40'-	6'-	4'39	2'21	0'15
Lllop	6'-	-	0'66	-	-
Pont Major	62'-	19'-	6'81	6'99	0'31
Abeuradors i Esparters	34'-	16'-	3'73	5'88	0'47
Carme	45'-	13'-	4'94	4'78	0'29
Vern i Hospital	21'-	-	2'30	-	-
Albereda i Pl. del Vi	87'-	18'-	9'55	6'62	0'21
Mercadal de Dalt	136'-	14'-	14'92	5'15	0'10
Mercadal de Baix	63'-	7'-	6'92	2'57	0'11
TOTAL.....	911'-	272'-	100'00	100'00	0'30

Aquesta tendència encara és més marcada si fem referència a l'altra categoria de dependents que hem considerat: els aprenents i fadrins. Aquests, ocupaven un lloc definit amb precisió en el sistema gremial, que els assignava a un mestre d'ofici. Per exemple, veiem que en les ordinacions de 1593 de la Confraria de Sant Eloi, dels manyans, serrallers, padrinyalers, espasers, sellers, carders i menescals de Girona, s'estatuïa que "(...) de assi en avant, ninguna persona tant fadrí com apranent de dits llurs officis respective, no puga treballar en la present ciutat de Girona ni llimits de aquella a pessas, jornals, ni a mesades, pública ni amagadament, sinó és en casa de mestres examinats de dita ciutat, habitants en ella i en sos llimits" (91).

Però, quins artesans comptaven amb aprenents i quins no? Un document de 1637, compilat amb finalitat radicalment diferent, ens ajuda a precisar-ho. Es tracta de la "Descripció de todas las armas que son en Ciutat axí de foch com altres, y de todas las perçonas qui son per pendre Armes per defensa de la terra" (92), cens de tots els homes majors de 15 o 16 anys aptes per a la guerra i residents a Girona, que havia estat ordenat pel virrei el 30-9-1637 (93) després que els exèrcits espanyols haguessin sofert una important desfeta a Leucata enfront de les tropes franceses.

Aquest cens té la particularitat remarcable per als nostres propòsits d'incloure tots els homes mobilitzables i no pas els caps de família com sol ésser costum en aquest tipus de documents. Així, podem identificar les persones del sexe masculí que viuen en cada llar i la funció que hi fan (parents, estudiants a dispesa, aprenents i fadrins, etc). El còmput d'aquests darrers, sistematitzat en el Quadre n.º 9, ens reafirma tot el que hem estat dient fins ara.

Aquesta mostra, que inclou 911 caps de casa i 272 aprenents o fadrins, és leugerement defectiva si la posem en relació amb les altres indicacions que tenim, però el seu tamany ja és prou considerable com perquè puguem relativitzar-ne les dades. Així, al costat de la distribució per barris, absoluta i percentual, del nombre de caps de casa i de treballadors dependents, hem pres com a índex representatiu el cocient nombre de fadrins i aprenents caps de casa, és a dir el nombre de dependents per família. Aquest coeficient, que pren el valor 0'30 pel conjunt de la ciutat, és a dir 1 aprenent per cada tres famílies, arriba al màxim en el cas de la Plaça de les Cols (0'68), que compta amb el 20 % de tots els fadrins i aprenents de Girona, i en el del carrer de la Força (0'67). Els districtes de Ciutadans, Ballesteries, Ferreria Vella, Abeuradors-Esparters i Pont Major, tenen valors superiors a la mitjana general. Excepte la Plaça de Sant Feliu (0'30), la resta dels barris inclosos en el cens cauen per dessota del valor mitjà.

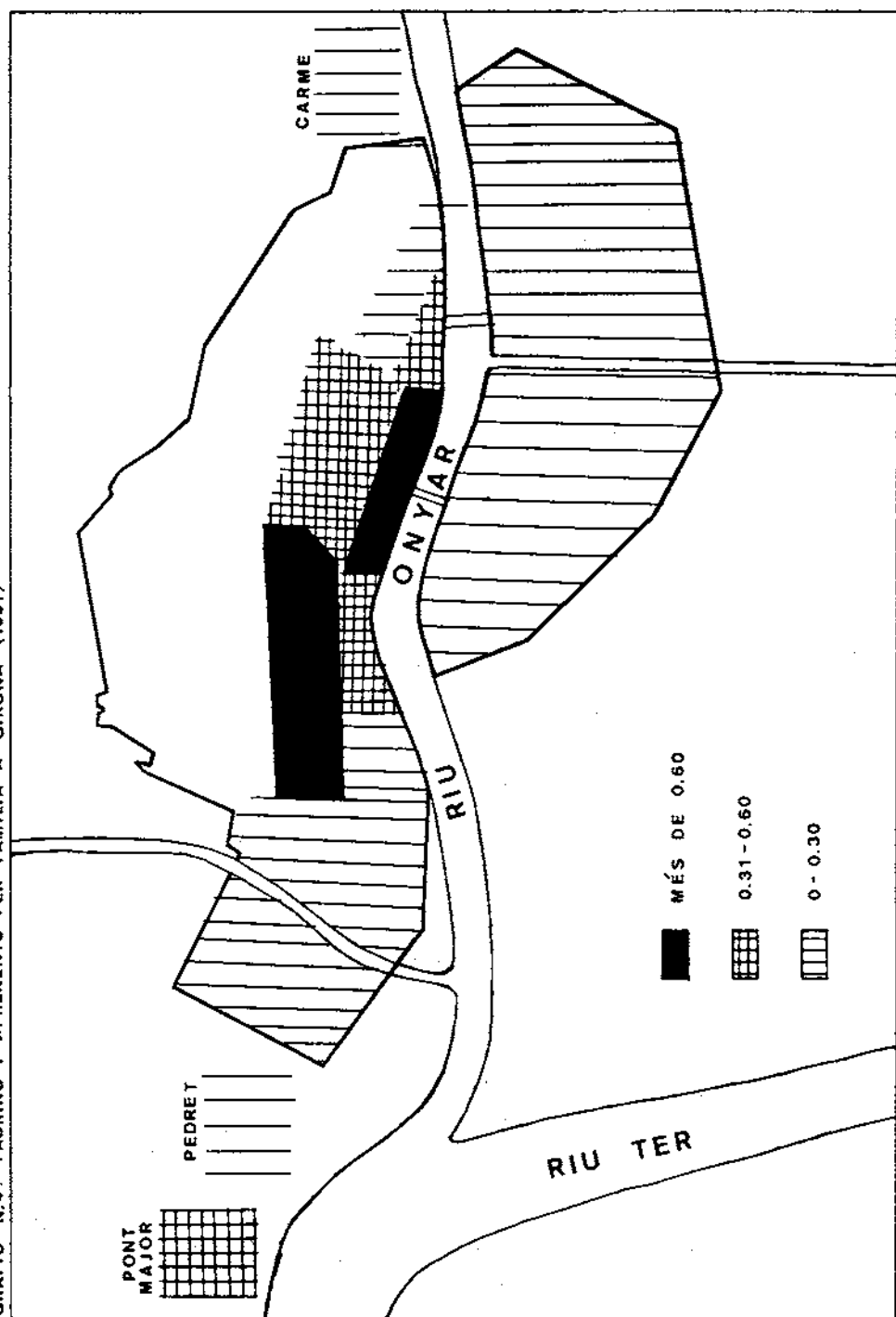
En el Gràfic n.º 4 podem veure com, en aquest cas, continua mantenint-se una distribució espacial de la variable que ja ens és familiar. Cal dir que el Pont

(91) A.M.G., *Manual d'Acords*, 1593, f. 68.

120-145'.

(92) A.M.G., *Manual d'Acords*, 1637, fs.(93) A.M.G., *Manual d'Acords*, 1637, f. 118.

GRÀFIC N.4: FADRINS I APRENENTS PER FAMÍLIA A GIRONA (1637)

Major constitueix una excepció a la distribució concèntrica que hem anat observant. El seu valor, lleugerament superior a la mitjana de la ciutat (0'31) pot ésser explicat per la importància que els oficis tingueren en aquest raval, configurat com un petit poble per la distància que el separava de Girona i pel fet que el travessés el camí reial de França.

Amb tot això, i encara que les dades no siguin en alguns casos tan precises com seria de desitjar, podem pensar legítimament que dues grans sèries causals provocarien la desigualtat numèrica de les famílies gironines dels primers decennis del sis-cents. Desigualtat numèrica i, també, tipològica i estructural.

Com s'ha dit, les diferències econòmico-socials repercutien en la composició de la llar, ampliant-la amb membres no lligats per vincles de sang amb el nucli o reduint-la per imperatius de supervivència. Aquestes diferències es localitzen en espais urbans ben delimitats, distribuïnt-se entre un centre i una perifèria, deixant a part, és clar, les zones eclesiàstiques.

En la base d'aquests fenòmens s'hi trobarien comportaments demogràfics semblants, encara que amb alguns factors diferencials sobre els quals podem parlar molt poc: abandó dels nounats, pràctiques contraceptives i abortives entre les classes populars, etc. De tota manera, l'altíssima mortalitat infantil (94) i la patent desigualtat davant la mort (95) documentades en altres estudis d'aquest mateix volum, haurien contribuït decisivament a marcar des del principi les distàncies entre els diferents estaments dins mateix de l'àmbit de la família.

(94) ALBERCH, Ramon i SIMON, Antoni, "L'evolució demogràfica de Girona en els segles XVI i XVII...", inclòs en aquest mateix volum.

(95) CLARA, Josep. "La pesta del 1650...", inclòs en aquest mateix recull.

Portal de la Barca, Mosca, Pou Rodó y
St. Narcís y los entorns.

Plassa y devallada de St. Feliu

77. Pigem.	5	123. Canovas.	5
78. Cantallops.	4	124. Cardona.	2
79. Ferrera.	2	125. Homs.	4
80. Valls, vda.	3	126. Ferrera.	1
81. Granés.	4	127. Carreras.	6
82. Guich, mestre de cases.	4	128. Joan Aymar.	2
83. Llansaplana.	5	129. Pomés.	4
84. Gayralt.	6	130. Garra.	6
85. Amorosa.	2	131. Marola.	3
86. Noguera, vda.	2	132. Magi Ferrer.	2
87. Mercer, fuster.	7	133. Vidala.	7
88. Pagès, esparter.	2	134. Teixidor.	2
89. Famada.	4	135. Casabosch, vda.	1
90. Oliver, hostaler.	8	136. Castanyer.	3
91. Avinyó.	4	137. Duran.	4
92. Balla, seller.	4	138. Servià, parayre.	3
93. Hierònym Tomàs.	2	139. Flor, vda.	2
94. Vayrach.	2	140. Marola, vda.	2
95. Pons.	4	141. Prats.	9
96. Tarrats.	5	142. Gonter.	2
97. Barbarà, vda.	2	143. Cassanyes.	7
98. Antoni Puig.	4	144. Alba.	4
99. Rives.	4	145. Francesch Fàbrega.	3
100. Cussach.	5	146. Coderch.	2
101. Marcillo.	11	147. Balla.	3
102. Rafel Pelegrí.	2	148. Moret.	5
103. Joan Ignès.	5	149. Julià Aymar.	4
104. Pere Presas.	6	150. Llnunés ab los estadans.	8
105. Hierònyma Guich.	1	151. Creuet.	2
106. Speransa Frigola.	3	152. Gomara.	2
107. Pere Joan Font.	2	153. Pagesa.	1
108. Mateu Andreu.	5	154. Fàbrega.	3
109. Maria Llach.	3	155. Garriga.	4
110. Bernat Combades.	2	156. Curus.	7
111. Hierònym Tomàs.	2	157. Pere Cassanyes, fuster.	7
112. Narcisa Jover.	3	158. Guinau.	4
113. Miquel Sunyer.	3	159. Castells.	3
114. Anna Esquirol.	3	160. Ginesta.	6
115. Cist Alavall.	4	161. Toró.	2
116. Rigualta.	2	162. Clara Fàbrega.	2
117. Violant Paralló.	2	163. Castellar.	3
118. Francesch Alba.	4	164. Agramont.	3
119. Isabel Barbas.	4	165. Donat.	7
120. Salvador Simon.	5	166. Giberta.	4
121. Damiana Joera.	4	167. Feliua, vda.	4
122. Maria Rousella.	1	168. Janer, fuster.	8
		169. Abriga, vda.	1

170. Garriga, ferrer.	7
171. Alrrich.	4
172. Joan Castells, carder.	5
173. Cabanyes.	9
174. Guilleumes.	8
175. Martí.	7
176. Vicens.	5
177. Font.	3
178. Pau Mercer.	6
179. Johera, vda.	3
180. Prats, escrivent.	2
181. Joan Ros.	3

Ballasterias.

182. Ferrer.	7
183. Costa.	4
184. Soler.	4
185. Albar.	4
186. Parareda.	6
187. Bonet, sarraller.	6
188. Malavila.	3
189. Jordana, vda.	4
190. Barillas.	4
191. Torrent.	3
192. Matau.	5
193. Auleri.	3
194. Crosas.	4
195. Cruanyes.	4
196. Rovira.	2
197. Joan Rata.	3
198. Pujol, veler.	5
199. Hieronym Rovira.	2
200. Campells.	3
201. Garballer.	4
202. Rupiana.	5
203. Apariat.	3
204. Combis.	4
205. Grimalt.	2
206. Texidor.	4
207. Compte.	3
208. Granja.	6
209. Joan Barrera.	2
210. Pere Anes.	4
211. Janer.	7
212. Cassó.	7
213. Petit.	4
214. Noalart, estanyer.	5

215. Pere Vern.	2
216. Vinyes.	6
217. Ballaster.	9
218. Castellar.	2
219. Serra, agullera.	1
220. Barno.	4
221. Antoni Hostench.	5
222. Prats.	2
223. Saona.	2
224. Soler, veler.	6
225. Prats, revenedor.	5
226. Riera, vda.	1
227. Puig.	5
228. Bagó.	6
229. Romeu.	3
230. Salvany.	6
231. Bernat Anes.	7
232. Alias.	4
233. Monet.	3
234. Forner.	4
235. Orador.	9
236. Feyart.	6
237. Roca.	9
238. Riera.	3
239. Vahyna, vda.	3
240. Rausó.	5
241. Bonet.	8
242. Mangi.	7
243. Garsa, vda.	3
244. Gerona.	5
245. Elena Marull.	2
246. Donat.	6

Ferraria Vella.

247. Sauri.	4
248. Camós, sastre.	9
249. Oliveras.	5
250. Roca.	2
251. Xifreu.	2
252. Bosch.	5
253. La Sra. Balla.	1
254. Albanyà.	6
255. Cros, sastre.	4
256. Grossa, vda.	3
257. Celis.	5
258. Domingo.	4
259. Petit.	5

260. Peres.	3	304. Toró, assahonador.	4
261. Vasi.	3	305. Pelegrí.	2
262. Auleri.	4	306. Mateu Andreu.	5
263. Mercera.	4	307. Frigola, vda.	3
264. Cruyllas.	6	308. Noguera, vda.	5
265. Josep Mestres.	2	309. Vila de Mir.	3
266. Finestres.	1	310. Font, vda.	2
		311. Hierònym Nasples.	?
		312. Joan Calsada.	2
Burch y Plassa de St. Pere y Pont de		313. Jaume Fargas.	4
Galligans y entorns.		314. Joan Fàbrega.	3
		315. Joan Vedruna.	2
267. Rodó, carder.	4	316. Antoni Mitjà.	5
268. Aymerich, treballador.	2	317. Jaume Pons.	3
269. Guimbau, assahonador.	4	318. Joana Cusach.	2
270. Ferran, baster.	4	319. Rupiana.	4
271. Rigolta, assahonador.	3	320. Antoni Cortés.	3
272. Alavall, sabater.	3	321. Miquel Gordey.	5
273. Comas, droguer.	4	322. Isabel Torrent.	4
274. Alrrich, revenedor.	3	323. Antiga Vilerta.	2
275. Rupiana.	4	324. Jaume Camós.	4
276. Pasella.	3	325. Pere Soler.	2
277. Bonet, blanquer.	2	326. Joan Romaguera.	5
278. Vingut, blanquer.	4		
279. Mont, blanquer.	2	Portal de la Verga Maria y los entorns.	
280. Vergonyós, droguer.	11	327. Gendre, fuster.	2
281. Font, carnicer.	8	328. Joan Mitjà.	5
282. Iglèsias, vda.	3	329. Romaguera.	5
283. Mas, forner.	3	330. Aulet, blanquer.	4
284. Puig, tavarnera.	2	331. Llopis, revenedor.	4
285. Parareda.	2	332. Mansart.	2
286. Torrent, blanquer.	4	333. Barbosa.	4
287. Narcís Clara.	2	334. Cussaga.	2
288. Valís, traginer.	4	335. Ferrer, blanquer.	2
289. Tomasa, vda.	2	336. Cortasie, texidor.	3
290. Albasella.	2	337. Soler, blanquer.	4
291. Presas.	3	338. Gordey.	5
292. Gervàsia.	2	339. Verdera.	4
293. Pau Serra.	2	340. Fàbrega, vda.	3
294. Alsina.	3	341. Vedruna.	2
295. Gasulls.	2	342. Vilossa.	4
296. Maria Llach.	3	343. Pasqual.	4
297. Onofre Balia.	4	344. Pons.	6
298. Casademont.	4	345. Vaguer.	3
299. Pifarrer.	3	346. Soler.	2
300. Palol, vda.	2	347. Baus.	6
301. Font.	4	348. Baldiri Xifre.	5
302. Valls.	1		
303. Torner.	3		

349. Antiga Vilerta.	3
350. Joan Manial.	3
351. Joan Ginesta.	3
352. Miquel Puig.	3
353. Bonet, vda.	2

394. Josep Cisterna.	6
395. Serra, fuster.	6
396. Claus, vda.	2
397. Gaya, vda.	1
398. Vedruna, cisteller.	2
399. Mayner.	2
400. Regí.	7
401. Jaume Gou.	3
402. Celrrà.	5
403. Joan Pujades.	3
404. Puig.	3
405. Joan Jausí.	4
406. Pere Jausí.	2
407. Damià Alsina.	3
408. Miquel Gual.	3
409. Boixs.	7
410. Ivo Hostenc.	2
411. March Verdiel.	3
412. Nadal.	2
413. Crexell.	6
414. Rafela Texidor.	1
415. Verni.	7
416. Rius.	2
417. Llampaig.	4
418. Miquel Vivas.	8
419. Mas.	5
420. Papell.	10
421. Martorià Alsina.	3
422. Refart.	9
423. Meca.	5
424. Iserna.	1
425. Giralt segon.	3
426. Joan Magrell.	2
427. Antiga Vilerta.	3
428. Jaume Jausí.	3
429. Miquel Bru.	3
430. Torrobia.	3
431. Bernat Crexellí.	5
432. Hierònym Juanesa.	3
433. Maria Sitjara.	2
434. Margarida Pau.	1
435. Pere Trias.	6
436. Moratona, vda.	2
437. Antoni Prats.	1
438. Maria Pi.	?

Padret y los entorns.

354. Prats, vda.	5
355. Galí.	4
356. Margarida Pagesa.	1
357. Bru.	3
358. Vivas.	4
359. Ribera.	4
360. Borrell.	5
361. Joana Amada.	3
362. Farrer, cotxero.	3
363. Camps.	3
364. Costa.	2
365. Vert.	2
366. Anna Trias.	3
367. Pagesa.	4
368. Cavaller.	2
369. Casas.	1
370. Albert, treballador.	3
371. Pau, baster.	3
372. Spítala.	3
373. Ferran.	7
374. Spoleta.	3
375. Martorell.	3
376. Joan Clara.	4
377. Mirabell.	2
378. Celles.	4
379. Mir.	3
380. Catarina Barceló.	1
381. Llätzer Cisterna.	6
382. Malet.	5
383. Del Parer.	4
384. Ros, picapedrer.	4
385. Carreras.	3
386. Speransa Prats.	1
387. Vila.	2
388. Joan Soler, ferrer.	3
389. Bosch.	5
390. Yerga.	5
391. Lloga.	2
392. Dalmaua.	2
393. Marsal.	3

Pont Major

439. Bartomeu Campolier.	3
--------------------------	---

440. Margarida Eras.	3	484. Mir.	4
441. Feliu.	2	485. Balla.	5
442. Florensa.	1	486. Sabater.	2
443. Matas.	4	487. Verdera.	3
444. Narcís Costa, sabater.	4	488. Texidora, vda.	1
445. Alberta.	2	489. Joan Peres.	6
446. Vila.	4	490. March.	5
447. Valls.	3	491. Ribas.	3
448. Vahy.	7	492. Darana y los estadans.	21
449. Joan Feliu.	2	493. Bonmatí.	6
450. Moliner.	8	494. Got.	3
451. Prats.	7	495. Martina.	2
452. Daudó.	3	496. Prats.	2
453. Badessa, vda.	1	497. Fillola.	1
454. Giscart.	7	498. Moynat.	4
455. Casellas.	2	499. Ramona.	1
456. Dionís Simón.	7	500. Garriga.	3
457. Pere Boer.	4	501. Corder.	4
458. Hierònym Boer.	3	502. Ros.	5
459. Joan Pujol, negociant.	2	503. Ribalta.	2
460. Carreras.	3	504. Pasqual.	2
461. Gàudes.	4	505. Ferrer.	5
462. Jaume Joan.	9	506. Matas.	4
463. Boxó.	2	507. Na Balla.	6
464. Rosa, vda.	2	508. Andreua, vda.	1
465. Perer.	3	509. Joan Almar.	3
466. Reig.	3	510. Cassà.	3
467. Cudina.	5	511. Closells.	2
468. Clara.	3	512. Mont, vda.	3
469. Pere Teixidor.	4	513. Goytona.	2
470. Roca, ferrer.	9	514. Gelabert.	4
471. Catalana.	4	515. Pujades.	3
472. Martí, ferrer.	3	516. Comellas.	6
473. Joan Costa, sabater.	6	517. Casanovas.	2
474. Narcís Simon.	3	518. Pujalet.	2
475. Pere Aurich.	6	519. Llop.	2
476. Garriga, vda.	2	520. Molins.	?
477. Puig, braser.	4		
478. Joan Pujol.	2		
479. Narcís Vila	4		
480. Pere Vahy	3		
481. Bordas.	7		

**Carrer y barris del Portal del Carme,
fora y dins**

482. Biauba.	6
483. Vilagran.	4

Pujada del Carme

521. Vicens.	5
522. Isabel Castany.	2
523. Magdalena Teixidor.	1
524. Francesch.	4

Carrer de la Mercè

525. Germà Ullet.	4
-------------------	---

610. Ros.	4
611. Raset.	7
612. Ausella, vda.	6
613. Pujet.	5
614. Camós.	6
615. Mas.	4
616. Roqueta.	?
617. Adrabau.	6
618. Puig.	7
619. Solera.	1
620. Armandes, vda.	2
621. Macià.	5
622. Roura.	3
623. Gispert.	6
624. Vinyes.	6
625. Matas.	6
626. Soler, sabater.	10
627. Ausella, vda.	6
628. Dolles.	6
629. Domingo Cases.	?

Argenteria

630. Llaudes.	5
631. Bosca.	7
632. Mestres.	12
633. Torrent.	5
634. Tagell.	11
635. Francesch.	4
636. Metge.	5
637. Cases.	11
638. Crexell.	7
639. Casals.	7
640. Gilart.	6
641. Francesc Font, sastre.	4
642. Gasch.	5
643. Ardèvol.	4
644. Renart.	6
645. Font, calsater.	6
646. Lo Sr. Jutge.	6
647. Roquer.	3
648. Andreu.	3
649. Clavillar.	5
650. Seguera.	3
651. Mas, vda.	1
652. Casellas.	4
653. Deu.	4
654. Madrils.	5

655. Rigal.	5
656. Vió.	7
657. Pujades.	7
658. Pujals.	2
659. Ferrera, vda.	3
660. Tarroja, vda.	2
661. Ardèvol, vda.	?

Carrer y voltas de la Cort, pescaterias y Carrer dels Mercaders

662. Melcior.	2
663. Eulària Texidor.	1
664. Pasqual.	5
665. Manial.	2
666. Ramon.	8
667. Vives.	6
668. Martina.	6
669. Dalàs.	4
670. Casa de vall.	3
671. Roca.	3
672. Compte.	3
673. Vicens.	4
674. Puig.	10
675. Subirà.	5
676. Traygues.	7
677. Xibinell.	5
678. Pau.	3
679. Mont.	5
680. Clavaria.	3
681. Payró.	6
682. Faura.	2
683. Mas.	4
684. Serrats.	3
685. Ponsa.	1
686. Bosca.	1
687. Roquer i Prats.	4
688. Pi.	4
689. Franch.	10
690. Vasellas.	4
691. Ferrer.	4
692. Rigau, bastaix.	3
693. Vinyals.	5
694. Padriyà.	9
695. Morney.	4
696. Vilar.	5
697. Palol.	3
698. Camps.	6

699. Miró.	8
700. Girona.	5
701. Albrell.	8
702. Gabriela.	4
703. Margarida Faura.	2

739. Ribas.	4
740. Bordas.	3
741. Jaume Bellpeix.	2
742. Garatja.	4
743. Moret.	2
744. Mas.	3
745. Puig.	6
746. Colom.	4
747. Mir.	5
748. Xarlas.	2
749. Suro.	3
750. Gravalosa.	2
751. Busina.	1
752. Casarachs.	2
753. Salavedra.	2
754. Rissech.	4
755. Milana.	4
756. Cantayre.	3
757. Raset.	3
758. Martina.	1
759. Mateua.	1
760. Llosas.	5
761. Carreras.	2
762. Miquel Alemany.	5
763. Paula.	3
764. Pont.	4
765. Rossella.	4
766. Dausinyach.	2
767. Verges.	4
768. Faura.	6
769. Salvanya.	?
770. Masjoan.	2
771. Baxa.	4
772. Mestres.	4
773. Anna Monyos.	1
774. Palahi.	3
775. Rafela Crosas.	4
776. Corominas.	3

Plaça del vi, i Carrer del Albareda

704. Don Ramón Xatmar.	9
705. Verdalet.	8
706. Casanovas.	4
707. Camps, vda.	1
708. Brossa, fuster.	2
709. La Sra. Andreu.	6
710. Castellar.	5
711. Martinyó.	3
712. Prats.	3
713. March.	4
714. Bassedas.	5
715. Arcís, pintor.	4
716. Guescas.	5
717. Lo Dr. Pagès.	4
718. Mr. Rafel Prats.	10
719. Llorens.	5
720. Lo Sr. Batlle.	11
721. La Sra. Geli.	4
722. Brossa, mestre de Cases.	2
723. Francisco Çaconomina.	3
724. Marigó Rigall.	4
725. Hierònym Garces.	5
726. Steve Puig janer.	9
727. Bassedas.	5
728. Narcís, bastaix.	2
729. Anna Serra.	6

Carrerons del Albareda qui pujan a la Mercè

730. Cavaller.	2
731. Pons.	3
732. Carreras.	2
733. Armans.	4
734. Gascó.	2
735. Collferrer.	5
736. Baldiri Alamany.	4
737. Amic.	5
738. Sparaguera.	3

Carrer Nou i sos entorns

777. Magdalena Casademont.	4
778. Vilar.	7
779. Jaume Boxó.	3
780. Roca.	2
781. Andreua, vda.	3
782. Martí.	3
783. Rocacorba.	3

877. Antoni Llach.	3
878. Jaïmar.	3
879. Pere Puig.	3
880. Maria Martí.	2
881. Pere Cortias.	3
882. Narcisa Costa.	2
883. Margarida Vidal.	3
884. Verdaguer, boter.	5

Plassa den Vila y carrer den Ginesta

885. Moret, vda.	4
886. Sore.	2
887. Albert.	2
888. Marcó.	2
889. Pujol.	2
890. Finateu.	3
891. Raig.	5
892. Casanovas.	3
893. Camps.	5
894. Ros.	2
895. Ventallol.	3
896. Navarro.	3
897. Tornavell.	2
898. Fexas.	4
899. Alou, vda.	3
900. Roca.	5
901. Prats.	2
902. Guïllamet.	3
903. Daynat.	3
904. Ribot.	3
905. Cardalús.	5
906. Vinyes.	3
907. Gay.	6
908. Fita.	6
909. Fàbrega.	4
910. Picasell.	2
911. Martell, sabater.	5
912. Fuet.	2
913. Salvany.	9
914. Calvell.	2
915. Ramiras.	4
916. Bes.	4
917. Martorell, hostaler.	5
918. Romaguera.	7
919. Cardó.	3
920. Selafa.	5
921. Rossell.	3

922. Joan Martell.	5
923. Nicholau Tomàs.	4
924. Antoni Carles.	2
925. Joan Francesch.	5

Cugussach

926. Rovira.	4
927. Ponsa, vda.	2
928. Pou.	4
929. Miquel.	3
930. Miranda.	3
931. Trias.	3
932. Mateu.	3
933. Puig.	2
934. Dauder.	3
935. Catejà.	2
936. Ortigó.	4
937. Cateura.	6
938. Crexell.	2
939. Ramon.	4
940. Serra.	2
941. Rigall.	4
942. Susanna.	6
943. Vergonyona.	3
944. Palaset.	2

Canaders y Pago

945. Rautó, vda.	3
946. Vidal.	3
947. Monlaura.	1
948. Cuniller.	4
949. Barceló.	4
950. Ponsa, vda.	3
951. Granja.	2
952. Alou.	4
953. Cires.	1
954. Rodrigues.	3
955. Duràn.	3
956. Rafel Baró.	3
957. Guich.	5
958. Dossset.	2
959. Fargas.	4
960. Miquel, fuster.	5
961. Sarrarench.	2
962. Blanch.	4

963. Tomàs.	4	1.012. Speransa Llansà.	2
964. Ruffi.	3	1.013. Catarina Baró.	1
965. Pujet.	3		
966. Bordas.	4		
967. Fuster, scrivà.	5	Mercadal de Vall, prop St. Francesc y	
968. Andreu.	3	molins debaix	
969. Jutjo.	4		
970. Seus, vda.	3	1.014. Casanovas.	2
971. Gendre.	2	1.015. Marro.	3
972. Feliu.	4	1.016. Lo Sr. Sotsveguer.	8
973. Montserrat Pagès.	4	1.017. Bonacasa.	6
974. Noguera.	3	1.018. Mecha, vda.	2
975. Navarro.	3	1.019. Martina, vda.	2
976. Clavella.	2	1.020. Boris.	2
977. Depera.	5	1.021. Hospital, vda.	3
978. Brunells.	4	1.022. La Sra. Despuig.	2
979. Depreu.	3	1.023. Moliner de Baix.	7
980. Giffre.	5	1.024. Vila.	2
981. Almar.	3	1.025. Giralt.	3
982. Barbós.	2	1.026. Massià.	3
983. Barrera.	3	1.027. La Sra. Ruis.	2
984. Viladevall.	3	1.028. Pere Camps.	1
985. Bosch.	3	1.029. Catarina Ordeig.	2
986. Puig, scrivà.	2	1.030. Antoni Montasser.	4
987. Francesc Pagès.	4	1.031. Llorens Tersenchs.	3
988. Pau.	2	1.032. Antoni Felip.	2
989. Janer.	3	1.033. Joan del Horn.	3
990. Calvells.	4	1.034. Rafela Arimany.	2
991. Pons Vinyes.	6	1.035. Gardeny.	2
992. Pere Puig, corder.	3	1.036. Pere Pou.	1
993. Castellar.	4		
994. Bonet.	5		
995. Andreua, vda.	4	Plassa y sementiri del Mercadal ab llurs	
996. Parent.	5	entorns, desde casa Vila nova, fins al por-	
997. Bonavia.	3	tal del Rech Monar	
998. Salvanya, vda.	2		
999. Rigaua, vda.	3	1.037. Monbó.	4
1.000. Oms.	3	1.038. Rovira, parayre.	2
1.001. Clausells, vda.	1	1.039. Bordas, paparer.	5
1.002. Rossell, sabater.	3	1.040. Sisteïlla, fuster.	3
1.003. Martina.	3	1.041. Maria López.	1
1.004. Verdaguer.	4	1.042. Joan Cellas.	5
1.005. Miquel Baró.	2	1.043. Damià Isert.	5
1.006. Presas, vda.	2	1.044. Pere Manet.	4
1.007. Margarit.	2	1.045. Bravat.	5
1.008. Vinyes.	3	1.046. Narcís Xiqueïlla.	3
1.009. Francesch Rossell.	4	1.047. Ribas, vda.	3
1.010. Desprats, vda.	4	1.048. Rigall, parayre.	2
1.011. Pere Castanyer.	2	1.049. Pere Cistanet.	3

1.144. Magdalena Carriona.	3
1.145. Eleonor Serra.	2
1.146. Miquel Ferrer, revenedor.	2
1.147. Antoni Roca.	1
1.148. Xifre, vda.	2
1.149. Benet Bordas.	2
1.150. Pere Simon.	3
1.151. Francesch Prunells.	5
1.152. Baldiri Aymerich.	4
1.153. Francesch Finestras.	5
1.154. Narcís Marcó.	7
1.155. Andreu Camps.	3
1.156. Emmanuela del Campo.	3
1.157. Martorià Soler.	4
1.158. Joana Ferrera.	1
1.159. Pere Bassa.	2
1.160. Miquel Guiami.	3
1.161. Rafel Privat.	4
1.162. Steve Soler.	3
1.163. Benet Figueres.	3
1.164. Pere Paritxo.	3
1.165. Pau Roig.	5
1.166. Benet Fores.	2
1.167. Pau Soler.	3
1.168. Pere Joan Vilar.	3
1.169. Gimbernaua.	2
1.170. Magdalena Avinyona.	1
1.171. Antiga Roca.	1
1.172. Mas, vda.	1
1.173. Catarina Forgella.	2
1.174. Francescha Faurias.	1

Sta. Llúcia, Carrer de la Rosa, y Portal de St. Pere

1.175. Joan Calvet.	3
1.176. Anna Serra.	2
1.177. Joan Puigsech.	3
1.178. Jaume Valls.	2
1.179. Hierony Preses.	2
1.180. Cist Puigsech.	3
1.181. Xamins.	7
1.182. Jaume Tall.	3
1.183. Xantona.	3
1.184. Vilossa.	4
1.185. Jaume Torrent.	4
1.186. Anna Cardona.	2
1.187. Miquel Gordei.	5
1.188. Miquel Valls.	4

1.189. Maria Vidal.	2
1.190. Salvador Roig.	7
1.191. Joan Barbosa.	4
1.192. Isabel Boera.	4
1.193. Narcís Puig.	6
1.194. Pere Albrell.	5
1.195. Gervasi Brunet.	2
1.196. Pere Batista.	5
1.197. Margarida Pagesa.	3
1.198. Guillem Fàbrega.	3
1.199. Gaspar Toró.	2
1.200. Salvi Parareda.	3
1.201. Riera, vda.	2
1.202. Hieronym Xamins.	8
1.203. Elisabet Frexa.	3
1.204. Catarina Casadella.	3
1.205. Rafela Tomàs.	2
1.206. Miquel Oliver.	2
1.207. Antoni Almatell.	4
1.208. Mauri.	?
1.209. Maria Boris.	1
1.210. Roja, vda.	1
1.211. Pere Frexes.	2

Carrer del Llop

1.212. Clascar, sastre.	3
1.213. Germà Camps.	1
1.214. Capellà.	1

Fora los murs

1.215. Pere Mayner, ortelà del Fumat.	3
1.216. Gallissa, paparer de Salt.	7
1.217. Spital de St. Daniel.	8
1.218. Benet Boris.	3
1.219. Hierònym Sanyer.	5
1.220. Maria Frigola.	2
1.221. Bartomeu Stiballo.	?
1.222. Antich Viuet.	10
1.223. Guinart.	?
1.224. Guliana.	5
1.225. Margarida Fàbrega.	2
1.226. Pere Cantalosella.	?
1.227. Llorens Parés.	?

Font: A. M. G., "Manual d'Acords" 1631, folis finals sense numeració.

APÈNDIX n.º 1-B

CAPS DE CASA RELACIONATS EN LES "DENUNCIATIONES" QUE NO APAREIXEN EN LA "DESCRIPCIÓ"

N.º	NOM	PROFESSIÓ	SECTOR ON HABITA
1.	Joan Baptista Boyno,	negociant	-
2.	Sebastià Hostench,	sabater	Ballesteries
3.	Joan Bodo,	taverner	Mercadal de Dalt
6.	Bernat Català,	fuster	Ciutadans
7.	Joan Travi,	botiguer de teles	Argenteria, Pl. de les Cols
8.	Joan Auger,	hortolà	Carme, Hospital, Sta. Clara
10.	Joan Albertí,	saboner	Carme, Hospital, Sta. Clara
15.	Pere Casadevall i Maymó,	esparter	Pl. Cols, Argenteria
23.	Lluís Auger,	sastre	Mercadal de Dalt
24.	Mg. Llätzer Amat,	ciudadà	Cort, Pescat., Merc., F. Vella
26.	Joan Maurici,	escrivà	Ballesteries
28.	Mg. Rafel Cerdà,	ciudadà	Albareda, Cap del Pònt
29.	Mg. Ivo Ornos,	ciudadà	Ciutadans
31.	Sebastià Puig,	sastre	Ciutadans
33.	Arnald Rautó,	oller	Ballesteries
34.	Gaspar Garrich,	llibreter	Argenteria Pl. Cols
41.	Jaume Balia,	blanquer	St. Pere de Galligants
44.	Pere Coll,	abaixador	Mercaders, Pesc., F. Velles
50.	Salvador Romaguera i Bonet,	ferrer	Mercadal de Baix
51.	Bernat Carreras,	daguer	Argenteria, Pl. Cols
55.	Narcís Amat,	argenter	Argenteria, Pl. Cols
56.	Joan Riurans,	notari publ.	Cort, Pesc., Merc., F. Velles
57.	Montserrat Guell,	blanquer	Mercadal de Baix
59.	March Duch,	sabater	Argenteria, Pl. Cols
60.	Miquel Garriga,	calceter	Argenteria, Pl. Cols
61.	Vidal Bordet,	hortolà	-
62.	Pere Vinyolas,	notari	Ciutadans
65.	Jaume Texidor,	paraire	Mercadal de Dalt
67.	Narcís Aldrich,	adroguer	Argenteria, Pl. Cols
78.	Baldiri Gombart,	passamaner	Cort, Pesc., Merc., F. Velles
83.	Joan Xiberta,	guanter	Ballesteries
87.	Llorenç Font,	botiguer	Argenteria, Pl. Cols.
94.	Josep Moler,	mercader	Argenteria, Pl. Cols.
95.	Jaume Texidor,	negociant	-
101.	Mg. Pere Spigol i de Verntallat,	ciudadà	Ciutadans
103.	Joan Giberta,	adroguer	Argenteria, Pl. Cols
104.	Pere Aldrich,	escrivà	Argenteria, Pl. de les Cols
105.	Jaume Rius,	cirurgia	-
110.	Joan Vila,	calceter	Argenteria, Pl. Cols
111.	Narcís Tarrés,	calceter	Argenteria, Pl. Cols

112. Antoni Ausell,	guanter	Argenteria, Pl. Cols
114. Rafael Madinyà,	courer	Ballesteries
115. March Fillol,	hortolà	-
117. Francesc Torras,	calceter	Vern, Carme, Hospital
119. Mr. Francesc Cudina,	doctor en Drets	-
122. Joan Niell,	paraire	Carrer Nou, Mercé
126. Baldiri Boscà,	pallater	Carrer Nou, Mercé
127. Francesc Casas,	sastre	Cort, Presc., Merc., F. Vella
130. Arnal Castells,	mulater	Albareda
131. Paula Llorens i Costans,	vda.	-
132. Josep Cerdà,	ciudadà	Ciudadans
134. Joan Romagosa,	rajoler	Carme, Hospital, Sta. Clara
139. Miquel Busquets,	carreter	Pedret
142. Joan Verneda,	teix. de lli	-
144. Agustí Pasqual,	pagès	Torre Gironella
146. Cristòfol Lliura i Mascort,	pagès	-
149. Tomàs Trua,	sastre	Ciudadans
151. Mg. Pere Prats,	ciudadà	-
152. Esteve Casamitjana,	pagès	-
154. Mg. Miquel Cerdà,	ciudadà	-
155. Narcís Fàbrega,	escrivà	Força
156. Andreu Sala,	sabater	Ciudadans
157. D. ^a Eleanor de la Nuça i Raset	noble	Mercadal de Dalt

Font: A.M.G., "Manual d'Acords" 1630, folis finals sense numeració.

APÈNDIX N.º 2

ECLESIASTICS TITULARS D'UN O VARIS COMPTES DE LA "TAULA DE CANVI I COMUNS DIPOSITS" DE GIRONA. (1631-32)

CANONGES DE LA SEU

Rnt. Bernat de Cardona, Ardiaca Major.
 Rnt. Pere Roig, Sagristà Major.
 D. Francisco de Aymerich, Cabiscol Major.
 Rnt. Antoni Alsina, Abat de Sant Feliu de Girona.
 D. Benet de Cartellà, Ardiaca de Besalú.
 Rnt. Baldiri Vergonyos, Ardiaca d'Empordà.
 Rnt. Francesch de Maya, Ardiaca de la Selva.
 Rnt. Joan Pau Verges, Tresorer.
 Rnt. Joan Agustí Clapés, Sagristà Mitjà.
 Rnt. Francesc Pasqual.
 Rnt. Christòfol Miquel.
 Rnt. Rafel Vasselles.
 Rnt. Joan Gonfaus.
 Rnt. Macià Cella i de Canet.
 Rnt. Gerònim Rubies.
 Rnt. Narcís Frigola.
 Rnt. Jaume Çaconomina.
 Rnt. Antich Galí.
 Rnt. Francesc Vilella i Quadros.
 Rnt. Francesch Alzina.
 Rnt. Onofre Ciurana i de Bellafilla.
 Rnt. Christòfol Rich.
 Rnt. Antich Mas y Darder.
 Rnt. Andreu Çanou.
 Rnt. Jaume Pla.
 Rnt. Banet Bassedas.
 Rnt. Jaume Burges.
 Rnt. Joan Vilar.
 Rnt. Pere Màrtir Vidal.
 Rnt. Baldiri Balle.
 Rnt. Dimas Cella.
 Rnt. Francesch Pejoan.
 Rnt. Pere Coderch i Colom.
 Rnt. Alfonso Coromines.
 Rnt. Baldiri Galí.
 Rnt. Francesch Balla.

CANONGES DE SANT FELIU

Rnt. Bernat Pigem, Sagristà Major.
 Rnt. Pere Casaus, Cabiscol.
 Rnt. Miquel Marsèr.
 Rnt. Montserrat Soler.
 Rnt. Pere Manrich.
 Rnt. Sebastià Guell.
 Rnt. Jaume Sampsó.
 Rnt. Baldiri Pau.
 Rnt. Narcís Moler.

BENEFICIATS DE LA SEU

Mº Antich Codina.
 Mº Pere Tarrats.
 Mº Joan Estray.
 Mº Pau Bolart
 Mº Jaume Garbí.
 Mº Francesc Soler.
 Mº Agustí Ballester.
 Mº Pere Puig, Claver.
 Mº Sebastià Balla.
 Mº Gerònim Espital.
 Mº Martorià Guardiola.
 Mº Pau Comelles.
 Mº Nicasí Joseph.
 Mº Llorens Brunells.
 Mº Joan Negra.
 Mº Bernat Corcell.
 Mº Jacinto Vasselles.
 Mº Joan Guillem Maurici.
 Mº Esteve Vila.
 Dr. Joan Escofet.
 Mº Jaume Negrell.
 Mº Joan Costa.
 Mº Daniel Miralles.
 Mº Llorens Fransesch.
 Mº Llorens Sola.
 Mº Pere Mija.
 Mº Narcís Costans.

M^o Joan Taverner.
 M^o Miquel Vinyoles.
 M^o Pere Torrobia.
 M^o Antoni Deura.
 M^o Pere Barseló.
 M^o Montserrat Picó.
 M^o Joan Miquel Soler.
 M^o Pere Viladevall.
 M^o Pere Bassols.
 M^o Antoni Masso.
 M^o Joan Balle.
 M^o Garau Llorens.
 M^o Pere Collell.
 M^o Bartomeu Oliva.
 M^o Joan Batista Calça.
 M^o Francesch Sagner.

BENEFICIATS DE SANT FELIU

M^o Narcís Garau.
 M^o Pere Bonet.
 M^o Sebastià Simon.
 Dr. Joan Pere Coromines, Claver.
 M^o Gerònim Picaperes.
 M^o Bartomeu Xifre.
 M^o Joseph Vives.
 M^o Antich Cantalosella.
 M^o Pere Nato.
 Rnt. Pere Cases, prevere i Capellà Major.
 M^o Antoni Gri.
 M^o Barthomeu Sala.
 M^o Miquel Valls.
 M^o Montserrat Sonillos.
 M^o Miquel Pagès.
 M^o Roch Martí.
 M^o Anthoni Bartomeu.
 M^o Pere Magi Lloberes.
 M^o Pere Feliu.

M^o Guillem Fuster.
 M^o Esteve Malavila.
 M^o Amer Llorens.
 Dr. Ignaci Cudina.
 M^o Gerònim Senyer.
 M^o Llätzer Rius.
 M^o Salvador Quintana.
 M^o Baltasar Soler.
 M^o Joan Pere Farrer.

ALTRES CLERGUES

M^o Francesc Vilar, beneficiat de St. Pere de Galligants.
 M^o Rafel Tramussa, beneficiat de St. Pere de Galligants.
 M^o Joan Clascar, prevere de St. Pere de Galligants.
 Dr. Jacinto Manalt, prevere de St. Susanna del Mercadal.
 M^o Pera Teixidor, prevere.
 M^o Joan Milla, prevere.
 Joseph Duràn, clergue.
 M^o Gerònim Espolla, prevere.
 Pere Collell, clergue.
 M^o Gastó Garau, prevere.
 M^o Rafel Olmera, prevere.
 M^o Benet Abrich, prevere.
 D. Garci Gil de Manriquez, Bisbe de Girona.
 D. Agustin López Fernandes, oficial del Bisbe de Girona.

Font: A. M. G., Sèrie "Taula de Canvi", Manual de 1631-32.

APÈNDIX N.º 3: SERVIDORS DOMÈSTIC SEGONS EL "LLIBRE DEL FORMENT" (1643)

NOM	SERVEIX A	NOM	PROFESSIÓ	ADREÇA
1. ANGELA	Mestre Robert GUILART		Pintor	-
2. MARIANNA	Mr. BASART		Escrivà	Carrer de la Forsa
3. ELIONOR DOLSETA	Me. RODOR		Escudaller	Pedret
4. MARIANNA	Mr. DALAS		Escrivà	Cort, Pescateries, Mercaders, F. Vella
5. MARIA VERGES	Sra. ABRICH		Vda.	Ciudadans
6. MÒNICA	Me. LLUÍS		Sastre	-
7. RAFEL	Me. JUAN GIBERT		Adroguer	Argenteria, Pl. de les Cols
8. CATERINA JOLIA	Sra. PALOLA		Vda. de passamaner	Cort, Pescateries, Mercaders, F. Vella
9. MANRASA	FONTAINA		-	-
10. JOAN	Madó CASAS		Vda. de tirater	Abeuradors, voltes dels Esparters
11. GUILLEM	Mr. HISACH		Dr. en Drets	-
12. ANNA CLIMENTA	BALLA		Blanquer	St. Pere de Galligants
13. AULÀRIA	Sra. MARIANNA BAS		Noble	Mercadal de Baix
14. BERNAT	Me. BERNAT METJA		Argenter	-
15. JAUME MORATÓ	Mr. ALBA		Mercader	Cort, Pescateries, Mercaders, F. Vella
16. MARIANNA	Mr. ALBA		Mercader	Cort, Pescateries, Mercaders, F. Vella
17. TARESA	Madó MARSERA		Vda., Llevadora	Cort, Pescateries, Mercaders, F. Vella
18. -	Don GARAU D'OMS		Noble	-
19. JUAN	Salvanya		Corder	P. del Àngel - P. del Carne
20. DAINAT	BALLA, vell		Blanquer	St. Pere de Galligants
21. ISABEL	DEU		Veler	Argenteria i Pl. de les Cols
22. EULÀRIA	Mr. DURBAN		Escrivà	Carrer de la Forsa
23. ISABEL	Mr. DURBAN		Escrivà	Carrer de la Forsa
24. MARIANNA	JOSEPH BADENA		-	-
25. CATERINA JOLIA	Mr. PAU		Dr. en Drets	Cort, Pescateries, Mercaders, F. Vella
26. ANNA ALSINA	M. MATAS		Negociant	Ballesteries
27. JOAN PLANAS	Sra. MAS		Vda. Adroguera	Argenteria, Pl. de les Cols
28. ANTONI FORNACA	Sra. MAS		Vda. Adroguera	Argenteria, Pl. de les Cols

29. ISABEL	BERNAT PONS	Veler	Ballesteries
30. -	Sra. GINESTA	Vda.	St. Pere de Galligans
31. -	Sra. RODRIGAS	Vda.	Mercadal de Dalt
32. -	Sra. CABANYES		-
33. BERNAT GAVI	D.ª FRANCISCHA SA CIRERA	Noble	-
34. MARGARIDA	Me. COROMINES	Llibrater	-
35. MARIA	JUAN BONET	Espaser	Ballesteries
36. MATDALENA	TOMÀS	Corder	Abeuradors, Voltes dels Esparters
37. PUIG	JOSEPH TRAVI	Botiguer de Teles	Argenteria, Pl. de les Cols
38. ISABEL	Dr. BADIA	Metge	-
39. ANNA	Mr. ANTONI ABRICH	Jurista	Ciutadans
40. MARIA	JUAN PLA	Argenter	-
41. MÓNICA	Mr. VICENS	Escrivà	Argenteria, Pl. de les Cols
42. MATDALENA	Me. SERRAINAT	Argenter	-
43. JUAN	MORATO	Sastre	Ciutadans
44. -	PRATS	Jurat	-
45. MARGARIDA	CLARA	Blanquer	St. Pere de Galligans
46. PERE ROS	Mr. AMAT	Jurista	Cort, Pescateries, Mercaders, F. Vella
47. MARGARIDA	Me. PASQUAL	Sastre	Ciutadans
48. MARIA	Me. ORADOR	Serraller	Ballesteries
49. MARIA	Sra. MARTINA	Vda., Llibratera	Cort, Pescateries, Mercaders, F. Vella
50. MARIA	DEU	Sabater	-
51. JUAN VILA	Mr. PARAREDA	Botiguer	Ballesteries
52. JUAN PUIG	JAUME GASCH	Argenter	Argenteria i Pl. de les Cols.
53. CATARINA	Me. VINYAS	Silurgia	Ballesteries
54. -	CAMPS	Jurat	-
55. MARIA	RAFEL MASCAROS	Veguer	Albereda, fins P. del Angel
56. ANNA	Me. TAGELL	Argenter	Argenteria, Pl. de les Cols.
57. ISABEL	RODRIGUES	Brodador	-
58. MATDALENA	Sra. ANDREUA	Vda.	Carrer Nou, Mercè
59. MATDALENA	SOLER	Valer	Ballesteries

60. MARIANNA	Na VARDAGUERA	Vda.	-
61. HIERONYM SALA	CANOSA	Paroler	Ballesteries
62. HÚRSULA	CANOSA	Paroler	Ballesteries
63. ELENA BOTERA	Mr. BASSA	Botiguer	Argenteria, Pl. de les Cols
64. TARESA	Sra. PRATS	Vda.	Ciutadans
65. -	Me. MATELLA	Sastre	Cort, Pescateries, Mercaders, F. Vella
66. -	Sra. CAMPS	Vda.	-
67. -	MOLINER	Escrivà (Jurat)	Carrers i Plaça de St. Feliu
68. JOANA	Sra. CAMPRODÓN	-	-
69. -	Me. SALA	Sabater	Ciutadans
70. MARIANNA	Mr. COLLFARRER	Escrivà	P. del Àngel a P. del Carme